

[REDACTED]
[REDACTED]
[REDACTED]
[REDACTED]

Per post en per e-mail via
[REDACTED]

Den Haag, 27 maart 2019
dossiernummer: 106737
uw kenmerk: n.v.t.
telefoonnummer: [REDACTED]
e-mail: [REDACTED]@advocatenorde.nl

Betreft: Besluit op uw verzoek tot informatie op grond van artikel 3, eerste lid, van de Wet openbaarheid van bestuur

Geachte heer [REDACTED]

In uw brief van 25 januari 2019, ontvangen op 29 januari 2019, heeft u een verzoek op grond van de Wet openbaarheid van bestuur (hierna: "Wob") bij de algemene raad van de Nederlandse orde van advocaten (hierna: "algemene raad") ingediend.

De ontvangst van uw verzoek is schriftelijk bevestigd bij e-mail van 29 januari 2019.

Uw verzoek heeft betrekking op *"de beleidsvorming en beleidsuitvoering van de Orde van Advocaten en het Dekenberaad omtrent het provisieverbod uit de gedragsregels voor advocaten wat betreft online platforms (gedragsregel 2 lid 2)."*

U vraagt om informatie die bij de NOvA aanwezig is betreffende het proces *"dat aanvankelijk leidde tot de conclusie dat bepaalde online platforms wél te rijmen zijn met de gedragsregels en bepaalde online platforms (zoals Legal Dutch) niet. Dat proces mondde uiteindelijk afgelopen december uit tot het publiceren van een uitgebreide toelichting op gedragsregel 2 lid 2."*

Voorts geeft u aan dat er sinds 7 juli 2018 de nodige ontwikkelingen hebben plaatsgevonden. U verzoekt een aantal onderwerpen (maar niet uitsluitend) mee te nemen met uw wob-verzoek. Het betreft het proces rond de nadere uitleg van artikel 2, tweede lid, van de Gedragsregels advocatuur, het contact met de Autoriteit Consument en Markt (hierna: "ACM") inzake deze kwestie en het contact met derden (zoals journalisten en advocaten) na publicatie van de nadere toelichting.

U specificeert dat uw verzoek betrekking heeft op de periode van 7 juli 2018 tot heden, ex-nunc.

Bij e-mail van 18 februari 2019 heeft de NOvA de beslistermijn met vier weken verdaagd tot 27 maart 2019.

Bezoekadres
Neuhuyskade 94
2596 XM Den Haag
Tel. 070 - 335 35 35
Fax 070 - 335 35 31

Postadres
Postbus 30851
2500 GW Den Haag

De manager juridische en bestuurlijke zaken is gemandateerd besluiten te nemen inzake verzoeken tot openbaarmaking van informatie als bedoeld in de Wob.

Wettelijk kader

Uw verzoek valt onder de reikwijdte van de Wob. De relevante Wob-artikelen staan in bijlage 1.

Inventarisatie documenten

U verwijst naar de (oude) provisieregel van artikel 2, tweede lid, van de Gedragsregels advocatuur. Wij hebben uw verzoek opgevat dat bedoeld is het huidige artikel 2, *derde lid*, van de Gedragsregels advocatuur, waarin de gedragsregel over provisie (nu) is vastgelegd. Hiermee is rekening gehouden bij de inventarisatie van de documenten.

Naast informatie die bij de NOvA aanwezig is, geeft u aan dat uw verzoek betrekking heeft op het dekenberaad. Het dekenberaad is geen bestuursorgaan. Het dekenberaad betreft een bijeenkomst van de deken. De deken zijn zelfstandige bestuursorganen en toezichthouders. Zij zijn geen onderdeel van de NOvA.

Bij de inventarisatie tot heden zijn geen documenten aangetroffen na de datum van indiening van uw verzoek.

U verzoekt om documenten bij de NOvA die *"betrekking hebben op het proces dat aanvankelijk leidde tot de conclusie dat bepaalde online platforms wél te rijmen zijn met de gedragsregels en bepaalde online platforms (zoals Legal Dutch) niet."* De NOvA heeft niet tot taak het beoordelen van (of het opstellen van conclusies over) online platforms aan de hand van de Gedragsregels advocatuur. De NOvA heeft hierin geen enkele rol. De NOvA beschikt niet over de verzochte informatie.

Voorts verzoekt u om informatie betreffende het proces rond de nadere uitleg van artikel 2, tweede lid, van de Gedragsregels advocatuur, het contact met de ACM inzake deze kwestie en het contact met derden na publicatie van de nadere toelichting. In totaal zijn 27 documenten inclusief bijlagen aangetroffen. Deze documenten zijn opgenomen in een inventarislijst, die als bijlage 2 bij dit besluit is gevoegd. In dit besluit wordt verwezen naar de corresponderende nummers uit de inventarislijst, zodat per document duidelijk is wat is besloten.

Besluit

De geïnventariseerde documenten zijn beoordeeld aan de hand van de Wob. De documenten met de nummers 1,4, 7-10, 15 en 17-26 worden openbaar gemaakt, met uitzondering van de daarin vermelde persoonsgegevens en persoonlijke beleidsopvattingen. De motivering treft u aan in de onderdelen II., III. en IV. onder de 'Overwegingen' van dit besluit.

De documenten met de nummers 2, 3, 5, 6, 7.1, 10.1, 11 en 16 worden niet openbaar gemaakt. De motivering treft u aan in onderdeel IV. onder de 'Overwegingen' van dit besluit.

Reeds openbaar zijn de documenten met de nummers 1.1, 12-14 en 27. Zie onderdeel 'Wijze van openbaarmaking' voor de vindplaats van deze documenten.

Overwegingen

I. Algemeen

Ingevolge artikel 3, vijfde lid, van de Wob, wordt een verzoek om informatie ingewilligd met inachtneming van het bepaalde in de artikelen 10 en 11.

Het recht op openbaarmaking op grond van de Wob dient uitsluitend het publieke belang van een goede en democratische bestuursvoering. Het komt iedere burger in gelijke mate toe. Daarom kan ten aanzien van de openbaarheid geen onderscheid worden gemaakt naar gelang de persoon of de bedoeling of belangen van de verzoeker. Bij de te verrichten belangenafweging(en) worden dan ook betrokken het algemene belang bij openbaarmaking van de gevraagde informatie en de door de weigeringsgronden te beschermen belangen, maar niet het specifieke belang van de verzoeker.

Evenmin kent de Wob een beperkte vorm van openbaarmaking. Dit betekent dat openbaarmaking van de gevraagde documenten uitsluitend aan u op grond van de Wob niet mogelijk is. Documenten die aan u worden verstrekt moeten ook aan anderen verstrekt worden. In dat licht vinden de onderstaande belangenafwegingen dan ook plaats.

II. De eerbiediging van de persoonlijke levenssfeer

Op grond van artikel 10, tweede lid, aanhef en onder e, van de Wob blijft verstrekking van informatie achterwege voor zover het belang daarvan niet opweegt tegen het belang dat de persoonlijke levenssfeer wordt geëerbiedigd. In de documenten met nummers 1,4, 7-10 en 17-26 staan persoonsgegevens. Ten aanzien van deze gegevens weegt het belang dat de persoonlijke levenssfeer wordt geëerbiedigd hier zwaarder dan het belang van openbaarheid. De persoonsgegevens zijn daarom verwijderd uit deze documenten.

Voor zover het de namen van bureaumedewerkers van de NOvA betreft is hierbij het volgende van belang. Weliswaar kan, waar het gaat om beroepshalve functioneren van deze medewerkers, slechts in beperkte mate een beroep worden gedaan op het belang van eerbiediging van hun persoonlijke levenssfeer. Dit ligt anders indien het betreft het openbaar maken van namen van de deze medewerkers. Namen zijn immers persoonsgegevens en het belang van eerbiediging van de persoonlijke levenssfeer kan zich tegen het openbaar maken daarvan verzetten. Daarbij is van belang dat het hier niet gaat om het opgeven van een naam aan een individuele burger die met een bureaumedewerker in contact treedt, maar om openbaarmaking van de naam in de zin van de Wob en dus openbaarmaking voor een ieder.

III. Het voorkomen van onevenredige bevoordeling of benadeling

Op grond van artikel 10, tweede lid, aanhef en onder g, van de Wob blijft verstrekking van informatie achterwege voor zover het belang daarvan niet opweegt tegen het belang van het voorkomen van onevenredige bevoordeling of benadeling van bij de aangelegenheid betrokken natuurlijke personen of rechtspersonen dan wel van derden.

Openbaarmaking van bepaalde passages uit documenten 1 en 22 zou leiden tot onevenredige benadeling of bevoordeling van de persoon of personen op wie, dan wel de organisatie of organisaties waarop deze informatie betrekking heeft. Gelet op de aard en de inhoud van de gevraagde informatie staat artikel 10, tweede lid, aanhef en onder g, van de Wob aan openbaarmaking in de weg. Deze passages zijn daarom verwijderd uit de documenten. Openbaarmaking van de gevraagde informatie zou de betrokkenen namelijk onevenredig benadelen en kunnen leiden tot schadelijke effecten. Openbaarmaking zou kunnen leiden tot

reputatieschade en eventuele stigmatisering. Het is daarbij aannemelijk dat betrokkenen hierop door derden zullen worden aangesproken. Het belang van betrokkenen met het voorkomen van mogelijke reputatieschade weegt in de bovenstaande documenten zwaarder dan het algemene belang van openbaarmaking.

IV Algemeen: persoonlijke beleidsopvattingen in een stuk voor intern beraad

Artikel 11, eerste lid, van de Wob bepaalt dat in geval van een verzoek om informatie uit documenten, opgesteld ten behoeve van intern beraad, geen informatie wordt verstrekt over daarin opgenomen persoonlijke beleidsopvattingen.

IV.I Intern beraad

Intern beraad is het beraad over een bestuurlijke aangelegenheid binnen een bestuursorgaan (artikel 1, onder c, van de Wob). Van intern beraad is alleen sprake wanneer degenen die de betreffende stukken hebben opgesteld of de inhoud voor hun rekening hebben genomen de bedoeling hebben gehad dat de stukken henzelf ten dienste zouden staan of zouden dienen voor het gebruik door anderen binnen de overheid. Het interne karakter wordt derhalve bepaald door het oogmerk waarmee het stuk is opgesteld. Volgens de wetsgeschiedenis is met de in artikel 11 van de Wob voorziene beperking van de openbaarheid beoogd te bewerkstelligen dat de betrokkenen bij de primaire vormgeving van het beleid in alle vrijheid hun gedachten en opvattingen kunnen uiten. Voorbeelden van stukken voor intern beraad zijn nota's van ambtenaren aan hun politieke of ambtelijke chefs, correspondentie tussen de onderdelen van een ministerie en ministeries onderling, concepten van stukken, agenda's, notulen, samenvattingen en conclusies van interne besprekingen en rapporten van ambtelijke adviescommissies (*Kamerstukken II 1986/87, 19 859, nr. 3, p. 13 en 14*).

Zie bijvoorbeeld de uitspraak van de Afdeling bestuursrechtspraak van de Raad van State van 3 juni 2009 (ECLI:NL:RVS:2009:BI6049): "*Uit de geschiedenis van de totstandkoming van artikel 11 van de Wob (Kamerstukken II, 1986-1987, 19 859, nr. 3, blz. 13) volgt dat het interne karakter van een stuk wordt bepaald door het oogmerk waarmee dit is opgesteld. Degene die het document heeft opgesteld moet de bedoeling hebben gehad dat dit zou dienen voor zichzelf of voor het gebruik door anderen binnen de overheid.*"

IV.II Persoonlijke beleidsopvattingen

Uit de wetsgeschiedenis blijkt dat het doel van de in artikel 11, eerste lid, van de Wob neergelegde bescherming van persoonlijke beleidsopvattingen de bescherming betreft van de vrije meningsvorming, het belang om in vertrouwelijke sfeer te kunnen "brainstormen" zonder vrees voor gezichtsverlies en het kunnen waarborgen dat bij de primaire vormgeving van het beleid de betrokkenen in alle vrijheid hun gedachten en opvattingen kunnen uiten. Ook opvattingen van hen die van buiten in de sfeer van het interne beraad zijn betrokken vinden ingevolge deze bepaling de vorenbedoelde bescherming (*Kamerstukken II, 1986-1987, 19859, nr. 3, p. 14 en 38*).

Onder persoonlijke beleidsopvattingen worden verstaan: meningen, opinies, commentaren, voorstellen, conclusies met de daartoe aangevoerde argumenten. Zie ook rechtsoverweging 12.2 van de uitspraak van de Afdeling bestuursrechtspraak van de Raad van State van 6 juni 2018 (ECLI:NL:RVS:2018:1873).

De documenten met nummers 2, 3, 5, 6, 7.1, 10.1, 11 en 16 zijn opgesteld ten behoeve van intern beraad. De inhoud van deze documenten betreft in zijn geheel persoonlijke beleidsopvattingen in de zin van artikel 1, onderdeel f, van de Wob. Voor zover in deze documenten ook feiten zijn

opgenomen, zijn deze dermate nauw met de persoonlijke beleidsopvattingen verweven dat het niet mogelijk is deze te scheiden. Over deze documenten kan geen informatie worden verstrekt.

De documenten met de nummers 1, 4, 9 en 17 zijn opgesteld ten behoeve van intern beraad en bevatten enkele passages met persoonlijke beleidsopvattingen. Deze documenten bestaan niet geheel uit persoonlijke beleidsopvattingen. Documenten 1, 4, 9 en 17 worden derhalve openbaar gemaakt, met uitzondering van de daarin vermelde passages met persoonlijke beleidsopvattingen alsmede de vermelde persoonsgegevens.

Het is niet in het belang van een goede en democratische bestuursvoering indien de standpunten van bureaumedewerkers, de standpunten van andere bestuursorganen en de standpunten van externe derden (deskundigen) die geen ander belang hebben dan de NOvA vanuit eigen ervaring en deskundigheid een opvatting te geven over een bestuurlijke aangelegenheid, zelfstandig worden betrokken in de publieke discussie. Er is derhalve geen aanleiding om met toepassing van artikel 11, tweede lid, van de Wob in niet tot personen herleidbare vorm informatie te verstrekken over deze persoonlijke beleidsopvattingen.

Wijze van openbaarmaking

De documenten genoemd onder 1,4, 7-10, 15 en 17-26 treft u bij dit besluit in kopie aan.

De documenten 1.1, 12-14 en 27 zijn reeds openbaar en voor een ieder beschikbaar. De Wob is niet van toepassing op reeds openbare documenten. Om u ter wille te zijn, stuur ik u niettemin een kopie van deze documenten.

mr. drs. W.M. van Tellingen
manager juridische en bestuurlijke zaken

Belanghebbenden kunnen tegen dit besluit binnen zes weken na dagtekening een gemotiveerd en ondertekend bezwaarschrift, vergezeld door een kopie of scan van het besluit, indienen bij de algemene raad van de Nederlandse orde van advocaten, t.a.v. juridische en bestuurlijke zaken, per post via postbus 30851, 2500 GW, Den Haag of per e-mail via iz@advocatenorde.nl onder vermelding van 'bezwaar tegen Wob-besluit'.

Indien het bezwaarschrift per e-mail wordt ingediend, gaat de algemene raad er zonder tegenbericht vanuit dat belanghebbende hiermee kenbaar maakt via deze weg voldoende bereikbaar te zijn, conform artikel 2:14, eerste lid, van de Algemene wet bestuursrecht.

Bijlage 1 – Relevante artikelen uit de Wob

Artikel 1

In deze wet en de daarop berustende bepalingen wordt verstaan onder:

- a. document: een bij een bestuursorgaan berustend schriftelijk stuk of ander materiaal dat gegevens bevat;
- b. bestuurlijke aangelegenheid: een aangelegenheid die betrekking heeft op beleid van een bestuursorgaan, daaronder begrepen de voorbereiding en de uitvoering ervan;
- c. intern beraad: het beraad over een bestuurlijke aangelegenheid binnen een bestuursorgaan, dan wel binnen een kring van bestuursorganen in het kader van de gezamenlijke verantwoordelijkheid voor een bestuurlijke aangelegenheid;
- d. niet-ambtelijke adviescommissie: een van overheidswege ingestelde instantie, met als taak het adviseren van een of meer bestuursorganen en waarvan geen ambtenaren lid zijn, die het bestuursorgaan waaronder zij ressorteren adviseren over de onderwerpen die aan de instantie zijn voorgelegd. Ambtenaren, die secretaris of adviserend lid zijn van een adviesinstantie, worden voor de toepassing van deze bepaling niet als leden daarvan beschouwd;
- e. ambtelijke of gemengd samengestelde adviescommissie: een instantie, met als taak het adviseren van één of meer bestuursorganen, die geheel of gedeeltelijk is samengesteld uit ambtenaren, tot wier functie behoort het adviseren van het bestuursorgaan waaronder zij ressorteren over de onderwerpen die aan de instantie zijn voorgelegd;
- f. persoonlijke beleidsopvatting: een opvatting, voorstel, aanbeveling of conclusie van een of meer personen over een bestuurlijke aangelegenheid en de daartoe door hen aangevoerde argumenten;
- g. milieu-informatie: hetgeen daaronder wordt verstaan in artikel 19.1a van de Wet milieubeheer;
- h. hergebruik: het gebruik van informatie die openbaar is op grond van deze of een andere wet en die is neergelegd in documenten berustend bij een overheidsorgaan, voor andere doeleinden dan het oorspronkelijke doel binnen de publieke taak waarvoor de informatie is geproduceerd;
- i. overheidsorgaan:
  - 1°. een orgaan van een rechtspersoon die krachtens publiekrecht is ingesteld, of
  - 2°. een ander persoon of college, met enig openbaar gezag bekleed.

Artikel 3

1. Een ieder kan een verzoek om informatie neergelegd in documenten over een bestuurlijke aangelegenheid richten tot een bestuursorgaan of een onder verantwoordelijkheid van een bestuursorgaan werkzame instelling, dienst of bedrijf.
2. De verzoeker vermeldt bij zijn verzoek de bestuurlijke aangelegenheid of het daarop betrekking hebbend document, waarover hij informatie wenst te ontvangen.
3. De verzoeker behoeft bij zijn verzoek geen belang te stellen.
4. Indien een verzoek te algemeen geformuleerd is, verzoekt het bestuursorgaan de verzoeker zo spoedig mogelijk om zijn verzoek te preciseren en is het hem daarbij behulpzaam.
5. Een verzoek om informatie wordt ingewilligd met inachtneming van het bepaalde in de artikelen 10 en 11.

Artikel 6

1. Het bestuursorgaan beslist op het verzoek om informatie zo spoedig mogelijk, doch uiterlijk binnen vier weken gerekend vanaf de dag na die waarop het verzoek is ontvangen.
2. Het bestuursorgaan kan de beslissing voor ten hoogste vier weken verdagen. Van de verdaging wordt voor de afloop van de eerste termijn schriftelijk gemotiveerd mededeling gedaan aan de verzoeker.
3. Onverminderd artikel 4:15 van de Algemene wet bestuursrecht wordt de termijn voor het geven van een beschikking opgeschort gerekend vanaf de dag na die waarop het bestuursorgaan de verzoeker mededeelt dat toepassing is gegeven aan artikel 4:8 van de Algemene wet bestuursrecht, tot de dag waarop door de belanghebbende of belanghebbenden een zienswijze naar voren is gebracht of de daarvoor gestelde termijn ongebruikt is verstreken.
4. Indien de opschorting, bedoeld in het derde lid, eindigt, doet het bestuursorgaan daarvan zo spoedig mogelijk mededeling aan de verzoeker, onder vermelding van de termijn binnen welke de beschikking alsnog moet worden gegeven.
5. Indien het bestuursorgaan heeft besloten informatie te verstrekken, wordt de informatie verstrekt tegelijk met de bekendmaking van het besluit, tenzij naar verwachting een belanghebbende bezwaar daar tegen heeft, in welk geval de informatie niet eerder wordt verstrekt dan twee weken nadat de beslissing is bekendgemaakt.
6. Voor zover het verzoek betrekking heeft op het verstrekken van milieu-informatie:
  - a. bedraagt de uiterste beslistermijn in afwijking van het eerste lid twee weken indien het bestuursorgaan voornemens is de milieu-informatie te verstrekken terwijl naar verwachting een belanghebbende daar bezwaar tegen heeft;
  - b. kan de beslissing slechts worden verdaagd op grond van het tweede lid, indien de omvang of de gecompliceerdheid van de milieu-informatie een verlenging rechtvaardigt;
  - c. zijn het derde en vierde lid niet van toepassing.

Artikel 10

1. Het verstrekken van informatie ingevolge deze wet blijft achterwege voor zover dit:
  - a. de eenheid van de Kroon in gevaar zou kunnen brengen;
  - b. de veiligheid van de Staat zou kunnen schaden;
  - c. bedrijfs- en fabricagegegevens betreft, die door natuurlijke personen of rechtspersonen vertrouwelijk aan de overheid zijn meegedeeld;
  - d. persoonsgegevens betreft als bedoeld in paragraaf 2 van hoofdstuk 2 van de Wet bescherming persoonsgegevens, tenzij de verstrekking kennelijk geen inbreuk op de persoonlijke levenssfeer maakt.
2. Het verstrekken van informatie ingevolge deze wet blijft eveneens achterwege voor zover het belang daarvan niet opweegt tegen de volgende belangen:
  - a. de betrekkingen van Nederland met andere staten en met internationale organisaties;
  - b. de economische of financiële belangen van de Staat, de andere publiekrechtelijke lichamen of de in artikel 1a, onder c en d, bedoelde bestuursorganen;
  - c. de opsporing en vervolging van strafbare feiten;
  - d. inspectie, controle en toezicht door bestuursorganen;
  - e. de eerbiediging van de persoonlijke levenssfeer;
  - f. het belang, dat de geadresseerde erbij heeft als eerste kennis te kunnen nemen van de informatie;
  - g. het voorkomen van onevenredige bevoordeling of benadeling van bij de aangelegenheid betrokken natuurlijke personen of rechtspersonen dan wel van derden.
3. Het tweede lid, aanhef en onder e, is niet van toepassing voorzover de betrokken persoon heeft ingestemd met openbaarmaking.

4. Het eerste lid, aanhef en onder c en d, het tweede lid, aanhef en onder e, en het zevende lid, aanhef en onder a, zijn niet van toepassing voorzover het milieu-informatie betreft die betrekking heeft op emissies in het milieu. Voorts blijft in afwijking van het eerste lid, aanhef en onder c, het verstrekken van milieu-informatie uitsluitend achterwege voorzover het belang van openbaarmaking niet opweegt tegen het daar genoemde belang.
5. Het tweede lid, aanhef en onder b, is van toepassing op het verstrekken van milieu-informatie voor zover deze handelingen betreft met een vertrouwelijk karakter.
6. Het tweede lid, aanhef en onder g, is niet van toepassing op het verstrekken van milieu-informatie.
7. Het verstrekken van milieu-informatie ingevolge deze wet blijft eveneens achterwege voorzover het belang daarvan niet opweegt tegen de volgende belangen:
  - a. de bescherming van het milieu waarop deze informatie betrekking heeft;
  - b. de beveiliging van bedrijven en het voorkomen van sabotage.
8. Voorzover het vierde lid, eerste volzin, niet van toepassing is, wordt bij het toepassen van het eerste, tweede en zevende lid op milieu-informatie in aanmerking genomen of deze informatie betrekking heeft op emissies in het milieu.

Artikel 11

1. In geval van een verzoek om informatie uit documenten, opgesteld ten behoeve van intern beraad, wordt geen informatie verstrekt over daarin opgenomen persoonlijke beleidsopvattingen.
2. Over persoonlijke beleidsopvattingen kan met het oog op een goede en democratische bestuursvoering informatie worden verstrekt in niet tot personen herleidbare vorm. Indien degene die deze opvattingen heeft geuit of zich erachter heeft gesteld, daarmee heeft ingestemd, kan de informatie in tot personen herleidbare vorm worden verstrekt.
3. Met betrekking tot adviezen van een ambtelijke of gemengd samengestelde adviescommissie kan het verstrekken van informatie over de daarin opgenomen persoonlijke beleidsopvattingen plaatsvinden, indien het voornemen daartoe door het bestuursorgaan dat het rechtstreeks aangaat aan de leden van de adviescommissie voor de aanvang van hun werkzaamheden kenbaar is gemaakt.
4. In afwijking van het eerste lid wordt bij milieu-informatie het belang van de bescherming van de persoonlijke beleidsopvattingen afgewogen tegen het belang van openbaarmaking. Informatie over persoonlijke beleidsopvattingen kan worden verstrekt in niet tot personen herleidbare vorm. Het tweede lid, tweede volzin, is van overeenkomstige toepassing.

Bijlage 2 – Inventarislijst

Nr.	Document	Beoordeling	Wob	Afzender	Ontvanger
1.	Gespreksverslag d.d. 27-06-2018, met bijlage (document 1.1.)	Deels openbaar	11.1 10.2.e 10.2.g	ACM	NOvA
1.1	Bijlage EenVandaag d.d. 14-03-2018	Reeds openbaar ¹	--	--	--
2.	Brief (vertrouwelijk) met bevindingen ACM en bijlage d.d. 03-10-2018	Geweigerd	11.1	ACM	NOvA
3.	E-mails met opmerkingen d.d. 03-12-2018, 16-11-2018, 13-11-2018 t/m 15-11-2018	Geweigerd	11.1	Externe derde (deskundige)	NOvA
4.	E-mails planning gesprek d.d. 10-10-2018 en 03-10-2018	Deels openbaar	11.1	ACM NOvA	NOvA ACM
5.	E-mails na gesprek tussen ACM en NOvA van 15-10-2018, d.d. 24-10-2018 en 16-10-2018	Geweigerd	11.1	ACM NOvA	NOvA ACM
6.	E-mails met opmerkingen d.d. 21-11-2018 en 20-11-2018	Geweigerd	11.1	Externe derden (deskundigen)	NOvA
7.	E-mail overleg met concept Q&A d.d. 27-11-2018	Deels openbaar	10.2.e	ACM	NOvA
7.1	Concept Q&A	Geweigerd	11.1	ACM	NOvA
8.	E-mails overleg over externe communicatie d.d. 4-12-2018 tot en met 7-12-2018 (bijlagen: document nummer 13 en 15)	Deels openbaar	10.2.e	NOvA	ACM
9.	E-mails overleg over externe communicatie en uitkomst overleg dekens d.d. 12-12-2018 en 10-12-2018	Deels openbaar	10.2.e 11.1	NOvA ACM	ACM NOvA
10.	E-mail met opmerkingen d.d. 12-12-2018	Deels openbaar	10.2.e	ACM	NOvA
10.1	Concept Q&A	Geweigerd	11.1	ACM	NOvA
11.	Concept Q&A d.d. 27-11-2018	Geweigerd	11.1	ACM	NOvA
12.	Nieuwsbericht ACM 'Gedragsregels advocaten	Reeds openbaar ²	--	ACM	--

¹ <https://eenvandaag.avrotros.nl/item/acm-onderzoek-naar-nederlandse-orde-van-advocaten/>

² <https://www.acm.nl/nl/publicaties/gedragsregels-advocaten-mogen-opkomst-online-platforms-advocaten-niet-belemmeren>

	mogen opkomst online platforms advocaten niet belemmeren' d.d. 13-12-2018				
13.	Nieuwsbericht NOvA 'Toelichting provisieregels uitgebreid' d.d. 13-12-2018	Reeds openbaar ³	--	NOvA	--
14.	Uitgebreide toelichting provisieregels d.d. 13-12-2018	Reeds openbaar ⁴	--	NOvA	--
15.	Communicatieplan toelichting provisieregels d.d. 19-12-2018	Deels openbaar	10.2.g	NOvA	NOvA/ACM
16.	Voorstel aan algemene raad over verduidelijking provisieregels d.d. 05-11-2018	Geweigerd	11.1	NOvA	NOvA
17.	E-mail met bijlage tekst nieuwsbericht ACM (zie bijlage 12) d.d. 12-12-2018	Deels openbaar	10.2.e 11.1	ACM	NOvA
18.	E-mail planning telefonisch overleg over nieuwsbericht ACM d.d. 13-12-2018	Deels openbaar	10.2.e	NOvA	ACM
19.	E-mail met links naar nieuwsberichten en verduidelijkte toelichting d.d. 13-12-2018	Deels openbaar	10.2.e	NOvA	NOvA intern Dekens
20.	E-mail met tekst bijlage nieuwsbericht toelichting provisieregels uitgebreid (zie bijlage 13) d.d. 13-12-2018	Deels openbaar	10.2.e	NOvA	ACM
21.	E-mail met nieuwsbericht ACM d.d. 13-12-2018	Deels openbaar	10.2.e	ACM	NOvA
22.	E-mail met antwoord vraag over Gedragsregel 2, derde lid d.d. 17-12-2018 en 14-12-2018	Deels openbaar	10.2.e 10.2.g	NOvA Derde	Derde NOvA
23.	E-mail over openbaarmaking besluit ACM op aanvraag van Legal Dutch (zie bijlage 27) d.d. 09-01-2019	Deels openbaar	10.2.e	ACM	NOVA
24.	E-mail antwoord over openbaarmaking besluit ACM op aanvraag van	Deels openbaar	10.2.e	NOvA	ACM

³ <https://www.advocatenorde.nl/nieuws/toelichting-provisieregels-uitgebreid>

⁴ <https://www.advocatenorde.nl/document/toelichting-provisieregels-1>

	Legal Dutch d.d. 14-01-2019				
25.	E-mail voorgenomen openbaarmaking besluit Legal Dutch d.d. 16-01-2019	Deels openbaar	10.2.e	ACM	NOvA
26.	E-mail kennisgeving publicatie besluit op het handhavingsverzoek van Legal Dutch d.d. 22-01-2019	Deels openbaar	10.2.e	ACM	NOvA
27.	Besluit op handhavingsverzoek Legal Dutch d.d. 14-12-2018	Reeds openbaar ⁵	--	ACM	Legal Dutch

⁵ <https://www.acm.nl/nl/publicaties/afwijzing-handhavingsverzoek-legaldutch>

Gespreksverslag

Pagina
1/13

Datum gesprek: 27 juni 2018
Onderwerp: Gesprek met de Nederlandse Orde van Advocaten (NOvA)
Namens de NOvA: [REDACTED] 10.2.e
Namens ACM: [REDACTED] 10.2.e
Ons kenmerk: ACM/UIT/
Zaaknummer: ACM/17/012061

Muzenstraat 41 2511 WB Den Haag
Postbus 16326 2500 BH Den Haag

1 INTRODUCTIE

10.2.e [REDACTED] licht toe dat de aanleiding voor het gesprek het handhavingsverzoek van LegalDutch is, dat de ACM graag hoort wat de NOvA over het onderwerp daarvan kan vertellen. Hierbij geeft [REDACTED] aan dat geen sprake is van een officieel verhoor, maar dat [REDACTED] volledigheidshalve de
10.2.e cautie geeft. [REDACTED] vraagt om een toelichting. [REDACTED] antwoordt dat het vandaag vooral gaat om feitelijke vragen, over wat wel en niet mag onder de gedragsregels, maar dat de antwoorden k nnen leiden tot een verdenking, vandaar de cautie, voor de zekerheid. [REDACTED] 10.2.e
10.2.e [REDACTED] geeft nog aan dat de cautie ook op het desbetreffende moment zou kunnen, maar dat is dus nu al gebeurd, licht [REDACTED] toe. [REDACTED] geeft vervolgens aan dat de ACM een verslag maakt en daarvoor gebruik maakt van een opname. Als de NOvA en de ACM het eens zijn over het verslag, wist de ACM de opname. De NOvA is hiermee akkoord. [REDACTED] kondigt alvast 10.2.e
aan dat de ACM ook nog documenten wil opvragen, maar dat zij dat schriftelijk zal doen.

2 CARRIERS

10.2.e [REDACTED] is [REDACTED] binnen het bureau van de NOvA. [REDACTED] 10.2.e
[REDACTED]. De algemeen secretaris geeft leiding aan het bureau (als ware directeur) en is secretaris van de algemene raad. De taak van [REDACTED] 10.2.e

10.2.e [redacted] vervult deze functie [redacted]

10.2.e [redacted] werkt bij de afdeling [redacted], waar [redacted] zich bezig houdt met [redacted] de NOvA. [redacted] [redacted] werkt sinds 10.2.e [redacted] bij de NOvA.

10.2.e De ACM informeert naar de organisatie lokaal. Voor de organisatie van de NOvA in relatie tot de lokale organisatie wijst [redacted] op artikel 17 van de Advocatenwet. Aan het hoofd van de NOvA staat de algemene raad. Het college van afgevaardigden stelt verordeningen vast. De orden van advocaten in het arrondissement zijn zelfstandige publiekrechtelijke rechtspersonen, evenals de NOvA. De voorzitter van de raad van de orde in het arrondissement is de deken. Sinds 1 januari 2015 is de lokale deken toezichthouder in de zin van de Awb. Die houdt toezicht op de naleving van verordeningen, de Advocatenwet, de Wwft, etc.

De ACM heeft begrepen dat het dekenberaad maandelijks bijeenkomt en uit 11 dekens bestaat. Hoe verhoudt dit beraad zich tot de algemene raad? [redacted] geeft aan dat het 10.2.e dekenberaad los staat van de NOvA. Vaak is er wel een toehoorder aanwezig. De NOvA levert ook ambtelijke ondersteuning. [redacted] van de 10.2.e NOvA, is vaak technisch voorzitter. Het voorzitterschap van het dekenberaad zelf is nu in handen van twee dekens, die van Noord-Holland en Oost-Brabant.

3 GEDRAGSREGELS

10.2.e [redacted] zou graag wat meer weten over de klacht die voor de ACM de aanleiding is om met de NOvA te praten. De ACM geeft aan dat het een handhavingsverzoek aan de ACM betreft, gericht op een specifiek onderdeel van de gedragsregels van de NOvA, te weten het provisieverbod. Het gaat hierbij ook om de handhaving van dit verbod in de praktijk door de dekens, hoe zij aan deze 10.2.e regel invulling geven. [redacted] vraagt vervolgens met welke mededingingsregels het provisieverbod in strijd zou kunnen zijn. De ACM antwoordt dat het gaat om het kartelverbod, zoals verwoord in artikel 6 van de Mededingingswet. Het provisieverbod kan invloed hebben op de concurrentie tussen advocaten en eventueel op de markt voor bemiddeling, maar in eerste instantie kijkt de ACM naar de concurrentie tussen advocaten. [redacted] merkt op dat geen sprake is van buitensluiting. [redacted] licht toe dat het beperken van de mededinging verschillende 10.2.e vormen kan hebben, dat dit een ruim begrip is. Vervolgens wil [redacted] weten of een 10.2.e beroepsorganisatie ook onder het kartelverbod valt. Dat is volgens de ACM inderdaad het geval. [redacted]

10.2.e [redacted] refereert aan het Wouters-arrest van het Europese Hof van Justitie, dat ook betrekking had op de NOvA. De ACM vult aan dat het Hof in dit arrest heeft geoordeeld dat advocaten economische activiteiten verrichten. [redacted] licht toe dat [redacted] in dit onderzoek uitgaat van een 10.2.e

besluit van de ondernemersvereniging NOvA, in de zin van artikel 6 Mw.

- 10.2.e De ACM vraagt wat [REDACTED] kan zeggen over de gedragsregels in het algemeen, wat het precies zijn, wat de status is. [REDACTED] antwoordt dat advocaten gebonden zijn aan het wettelijk tuchtrecht. De tuchtnorm staat in artikel 46 van de Advocatenwet. Kort gezegd bevat dit artikel drie normen: zorg voor de cliënt, houden aan de wet en betamelijk gedrag. Daarnaast zijn er de wettelijke kernwaarden (artikel 10a, eerste lid, van de Advocatenwet) – onafhankelijkheid, partijdigheid, deskundigheid, integriteit en vertrouwelijkheid – die op 1 januari 2015 zijn gecodificeerd. Dit was overigens een van de aanleidingen om de gedragsregels te herijken. Al lang geleden heeft de balie ereregels vastgesteld als hulpmiddel bij de invulling van de tuchtnorm en de kernwaarden door advocaten in de praktijkuitoefening. Dit alles om kompas te geven, handvatten te bieden. [REDACTED] licht toe dat [REDACTED] met "de balie" alle ruim 17.600 advocaten in Nederland bedoelt en dat [REDACTED] met de NOvA bedoelt 'de rechtspersoon'. De gedragsregels geven als het ware het gevoel weer van hoe de balie denkt over de invulling van de kernwaarden, betamelijk gedrag en zorg voor de cliënt. Niet alle 17.600 advocaten hebben natuurlijk gestemd over de gedragsregels, maar via een uitgebreid voorbereidingsproces hebben ze kunnen meepraten en beogen de gedragsregels wel voor alle advocaten een gids te zijn. Het hof van discipline, het hoogste tuchtcollege, heeft ook aangegeven dat dit de status van de gedragsregels is. Als een klacht bij de tuchtrechter komt, zijn raad en hof van discipline niet gebonden aan de gedragsregels. Zij toetsen aan artikel 46 van de Advocatenwet. Uiteraard kan de tuchtrechter meenemen/kijken wat de balie zelf vindt wat al dan niet betamelijk gedrag is. Maar handelen conform de gedragsregels kan toch tot een maatregel leiden en het omgekeerde kan ook. [REDACTED] zegt dat hiervan 10.2.e incidenteel sprake is.

De ACM informeert naar het toezicht op de naleving van de gedragsregels. [REDACTED] 10.2.e geeft aan dat [REDACTED] niet weet hoe de deken dat doet. [REDACTED] licht toe dat de gedragsregels een kompas voor de advocaat en voor de deken zijn. [REDACTED] benadrukt dat geen 10.2.e sprake is van een automatisme dat als een advocaat zich niet houdt aan een gedragsregel, dan sprake is van laakbaar handelen. De ACM vraagt of er direct toezicht is op de naleving van de gedragsregels en of de NOvA de deken op dit punt een instructie geeft. [REDACTED] 10.2.e suggereert aan de deken te vragen hoe het toezicht gaat. De deken zal zeker kijken naar de gedragsregels voor advocaten hoe te handelen en na te laten. De NOvA geeft geen instructies, aldus

- 10.2.e [REDACTED] Van een hiërarchische relatie is geen sprake, beide staan los van elkaar.

- 10.2.e Sinds 1 januari 2015 is er wel een systeemtoezichthouder, het College van Toezicht. Dit college kijkt hoe de deken hun werk doet, maar heeft geen bevoegdheid om de deken in individuele gevallen iets op te dragen. [REDACTED] vult aan dat het college van toezicht meer over de vormgeving van het toezicht gaat en bestaat uit de algemeen deken en twee kroonleden, benoemd door de minister.

- 10.2.e De ACM informeert of de NOvA de deken iets heeft meegegeven over de gedragsregels, in de trant van "let op ...". [REDACTED] heeft hier geen kennis van, dit is niet in de algemene

10.2.e

raad besproken. [REDACTED] vult aan dat sprake is van een scheiding tussen regelgeving en toezicht. De ACM vraagt of de algemeen deken een toezichtfunctie heeft. [REDACTED] 10.2.e
antwoordt dat de algemeen deken alleen de bevoegdheid heeft om app I in te stellen bij het hof van discipline tegen een uitspraak van de raad van discipline. De algemeen deken kan als voorzitter van het college van toezicht ook een aanwijzing geven. [REDACTED] merkt op dat een dergelijke 10.2.e
bevoegdheid een hiërarchische relatie suggereert. Volgens [REDACTED] is sprake van een 10.2.e
losse bevoegdheid in het kader van systeemtoezicht en hiervan is nog nooit gebruik gemaakt. [REDACTED]
10.2.e [REDACTED] zou die hiërarchische situatie ook in strijd met het systeemtoezicht van het College van Toezicht lijken.

4 PROCES HERZIENING GEDRAGSREGELS

10.2.e

De ACM vraagt of [REDACTED] kennis heeft van het proces van herziening van de 10.2.e
gedragsregels. [REDACTED] antwoordt dat de algemene raad eind 2015 de commissie 10.2.e
herijking gedragsregels in het leven heeft geroepen. Deze commissie stond onder leiding van [REDACTED]
10.2.e [REDACTED]. De aanleiding voor het kijken naar de gedragsregels was dat de oude gedragsregels
dateerden van 1992 en dat ontwikkelingen in de maatschappij, vooral technologische (e-mailverkeer, smartphones, het afscheid van de fa), de vraag opriepen of de gedragsregels nog pasten. Ook
speelde de wijziging van de Advocatenwet per 1 januari 2015 een rol. Hierin zijn nu de kernwaarden van de advocaat gecodificeerd. De vraag is hoe zich dit verhoudt tot de gedragsregels.
De opdracht aan de commissie was niet om nieuwe gedragsregels te schrijven, maar na te gaan of ze nog pasten. De commissie is aan de slag gegaan en heeft vóór de zomer van 2017 een concept opgeleverd. Dit concept is in consultatie gegaan in juli 2017 gepubliceerd op de website van de NOvA. Ook de consultatiereacties staan op de website, van een ieder, dus niet alleen van advocaten. De tekst is ook specifiek aan een aantal organisaties en gremia voorgelegd, waaronder de raad van advies (deze geeft een "blik van buiten"; bestaat uit grotendeels niet-advocaten). Ook deze reacties staan op de website. In alle gevallen voor zover men akkoord ging met openbaarmaking.

De ACM vraagt hoe het na het voorstel van de commissie na verwerking van de consultatiereacties 10.2.e
verder ging. [REDACTED] geeft aan dat het concept is besproken met de algemene raad.
Dit leidde tot een semi-definitieve tekst, die vervolgens is besproken met het college van afgevaardigden, bestaande uit 54 advocaten. Hieruit bleek een zodanig draagvlak in de balie dat de tekst, door de algemene raad, is vastgesteld. Hierbij is sprake van vaststellen in 'declaratoire zin', het vastleggen van het gevoel van de balie (niet in 'constitutieve zin'). De ACM merkt op dat
vaststelling van verordeningen plaatsvindt door het college van afgevaardigden. [REDACTED] 10.2.e
[REDACTED] beamen dit. De gedragsregels zijn echter geen verordening. [REDACTED] 10.2.e
[REDACTED] geeft nog aan dat van een wijziging in betamelijkheid geen sprake is. [REDACTED] 10.2.e
vult aan dat overgangsrecht dus ook niet past, omdat de tuchtnorm van artikel 46 van de Advocatenwet niet is veranderd. [REDACTED] was aanwezig bij de bespreking door de
algemene raad van de concept-gedragsregels. 10.2.e

5 PROCES HERZIENING GEDRAGSREGEL 2, LID 3

10.2.e De ACM vraagt of [REDACTED] bekend is met de inhoud van gedragsregel 2, lid 3. [REDACTED] antwoordt dat dit het geval is. De ACM geeft vervolgens aan dat er eerst de regels 2 en 5 waren en nu een regel 2 met twee leden en vraagt wat er is veranderd, wat er hetzelfde is gebleven, wat nu wel mag en eerst niet en andersom. [REDACTED] geeft aan dat er over de oude regel wel wat discussie is geweest. De lokale dekens hebben over deze regel gesproken en op hun websites een aantal criteria gegeven, waarbij het uiteindelijk afhangt van de omstandigheden van het geval wat wel dan wel niet mag. Met name gaat het erom – toen en nu – de onafhankelijkheid van de advocaat te waarborgen. Eerder was dit al een kernwaarde en nu is dit ook gecodificeerd (in de Advocatenwet). Van groot belang is dat de advocaat zonder beïnvloeding van buiten kan bepalen hoe hij de rechtshulp het beste vormgeeft, onafhankelijk van derdenfinanciers, relaties, de cliënt, ten behoeve van de beste rechtshulp aan de cliënt/een goede rechtsbedeling. [REDACTED] geeft aan dat, omdat er onder advocaten behoefte was aan nadere uitleg van de provisiegedragsregel, de dekens hier in november 2015 over hebben gesproken, ook in het kader van een consistent toezichtbeleid. De oude regel is vrij hard ("niet toegestaan"), maar in de praktijk was er ruimte. Volgens [REDACTED] is dit ook logisch, omdat niet altijd sprake is van tuchtrechtelijk laakbaar gedrag, zoals bij een redelijk advertentietarief. De nieuwe regel is bedoeld om die ruimte inzichtelijk te maken, waarbij de advocaat er wel voor moet zorgen dat hij zijn onafhankelijkheid waarborgt. Je moet dus uitkijken dat je zoveel provisie ontvangt dat je niet meer onafhankelijk bent en je moet vrije advocaatkeuze waarborgen. De ACM dat provisie is toegestaan als je onafhankelijkheid niet in gevaar komt, maar dat de regel anders luidt, namelijk dat provisie niet is toegestaan, tenzij de advocaat bewijst dat zijn/haar onafhankelijkheid niet in gevaar komt oftewel de bewijslast ligt bij de advocaat. [REDACTED] geeft aan dat de advocaat bij wet onafhankelijk moet zijn, dit ligt bij de advocaat, die moet zelf blijven nadenken, dat hij/zij zijn/haar onafhankelijkheid houdt.

De ACM vraagt of over deze regel is gesproken bij de algemene raad. [REDACTED] antwoordt dat over iedere regel is gesproken, dus ook over deze. De algemene raad benadrukte het belang van de onafhankelijkheid van de advocaat. In dit opzicht is er niet veel nieuws onder de zon, dit stond er in 1992 ook al, is ook nog steeds het gevoel van de balie. Dit is ook van belang voor rechtzoekenden, dat er geen perverse prikkel in het systeem zit, dat geen sprake kan zijn van "handel in zaken". Uiteindelijk moet je als advocaat het belang van je cliënt behartigen en niet je eigen portemonnee. Een voorbeeld kan dit misschien verduidelijken (dit is overigens niet in de algemene raad besproken, zo geeft [REDACTED] aan): [REDACTED]

[REDACTED] De dekens moeten oordelen over de specifieke omstandigheden van het geval. De ACM geeft aan dat zij over dit onderwerp nog stukken zal opvragen.

7 HANDHAVING PROVISIEVERBOD

- 10.2.e De ACM vraagt [REDACTED] of [REDACTED] bekend is met de handhaving van het provisieverbod vanaf 2015. [REDACTED] antwoordt dat de enige kennis die [REDACTED] hiervan heeft het stuk is van het dekenberaad van november 2015, gepubliceerd in januari 2016. [REDACTED] heeft geen kennis van activiteiten van de deken daarna. De ACM moet bij de lokale deken zelf zijn voor deze kennis. De ACM werpt op dat er bij het dekenberaad toch sprake is van technisch voorzitterschap vanuit de
- 10.2.e NOvA? [REDACTED] geeft aan dat dit het geval is. Als de ACM hier meer over wil weten, kan zij zich wenden tot de voorzitters van het dekenberaad, [REDACTED] 10.2.e [REDACTED] van de NOvA, is technisch voorzitter en uit die hoofde belast met het orde houden tijdens de vergadering.
- De ACM informeert of er beleid van de NOvA is hoe om te gaan met bemiddelingsplatforms. Dat is er
- 10.2.e volgens [REDACTED] niet. [REDACTED] geeft aan dat een lid van de algemene raad in een column heeft aangegeven dat de NOvA niet tegen bemiddelingsplatforms is. [REDACTED]
- 10.2.e [REDACTED] vult aan dat de gedragsregels beogen de onafhankelijkheid van de advocaat te waarborgen en ook innovatie willen bevorderen. Ook is de NOvA vóór transparantie in de markt. [REDACTED] 10.2.e
- 10.2.e [REDACTED] geeft aan dat de NOvA bijvoorbeeld ook bezig is met een rechtsgebiedenregister, zodat de rechtzoekende zelf de meest passende advocaat kan vinden. Volgens [REDACTED] kijkt de algemene raad dus wel degelijk wat ze kunnen doen om ervoor te zorgen dat de rechtzoekende bij de goede, meest passende, advocaat terecht komt. Een black bo waar een advocaat uit rolt, acht
- 10.2.e [REDACTED] niet in het belang van de rechtzoekende. Volgens de ACM gaat het om de
- 10.2.e manier waarop de koppeling tot stand komt. [REDACTED] trekt een vergelijking met Google 11.1 AdWords: degene die het meeste betaalt, staat bovenaan. [REDACTED] [REDACTED] [REDACTED] 10.2.e [REDACTED] vult dat aan dat de advocaat een bijzondere positie heeft. Dit blijkt ook uit bijvoorbeeld het procesmonopolie. Het kan hier gaan om grote belangen. [REDACTED] memoreert dat de NOvA 10.2.e niet tegen koppelsites is en geeft aan dat provisie niet het enige is dat bij bemiddelingssites relevant is.
- De ACM brengt de rubricering van provisie-relaties uit het dekenberaadstuk ter sprake. [REDACTED] 10.2.e [REDACTED] geeft aan dat de NOvA zich hier niet over heeft uitgelaten. De NOvA gaat ook niet over het bestaan van een site, maar als een advocaat hier iets mee doet. En de deken richt zich dan tot de advocaat. De ACM vat samen dat de rubricering buiten de NOvA om heeft plaatsgevonden en dat [REDACTED]
- 10.2.e [REDACTED] hier geen bemoeienis mee hebben gehad.
- Vervolgens vraagt de ACM wie van de deken actief handhaaft. [REDACTED] antwoordt dat 10.2.e [REDACTED] geen idee heeft. Regelgeving (NOvA) en toezicht (orde in arrondissement) staan los van elkaar.
- 10.2.e Bij weten van [REDACTED] is er geen gesprek geweest tussen de algemene raad en de deken over de uitleg van de provisieregels, ook niet na de vaststelling van de herijkte gedragsregels. De ACM zal vragen over concrete gevallen elders stellen, bij de lokale deken/het dekenberaad.

8 DE NIEUWE GEDRAGSREGEL 2, LID 3

- De ACM wijst op de uitzending van E n Vandaag van 14 maart 2018. Zij laat het bericht van AVRO/TROS daarover zien, waarbij ook een reactie van de NOvA is opgenomen (bijlage 1 bij dit verslag). 10.2.e
- 10.2.e [redacted] geeft aan dat een collega van de NOvA hierbij betrokken was, [redacted] niet. En ook [redacted] niet, zo geeft [redacted] aan. De ACM haalt een gedeelte van de reactie van de NOvA aan: "... Als beroepsorganisatie hebben wij de wettelijke taak te voorkomen dat de advocaat zijn vrijheid en onafhankelijkheid in gevaar brengt door te betalen voor of een beloning te ontvangen voor het aanbrengen van zaken. ..." Wat is de betekenis van de term "vrijheid"? 10.2.e
- 10.2.e [redacted] geeft aan dat deze term in de consultatieversie stond en dat hier eerder discussie over was. Besloten is om het te houden bij de kernwaarden, dat is ook de taak van de NOvA. Vanzelfsprekend is de vrije advocaatkeuze ook van belang. 10.2.e
- [redacted] zegt dat het daarbij vooral gaat om de kernwaarde 'onafhankelijk', maar ook andere kernwaarden, bijvoorbeeld integriteit. Dit kan aan de orde zijn als je bijvoorbeeld in hoger beroep zou gaan om omzet te maken. Deskundigheid kan ook aan de orde komen, als je niet deskundig bent, maar de zaak toch doet vanwege de provisie.
- De ACM wil dieper ingaan op het in gevaar komen van de onafhankelijkheid. Als je EUR 10.000 aan provisie hebt betaald, dan wil je dat terugverdienen. Maar de bedragen liggen waarschijnlijk veel lager. De hoogte van het bedrag maakt dan veel uit. Bij een laag bedrag is er niet zo'n prikkel om meer uren te schrijven. Hoe ziet de NOvA dit? 10.2.e
- [redacted] vraagt zich ook af hoe het in de praktijk gaat. Dit zit in de hoek van het toezicht. Met zijn – e treme – voorbeeld wilde [redacted] de achtergrond van de regel aangeven. Een advocaat moet zelf nadenken of z'n onafhankelijkheid gewaarborgd is. De commissie herijking heeft de regel gehandhaafd, dus dit is wat er in de balie leeft. Volgens de ACM is [redacted] 11.1
- [redacted] 10.2.e
- [redacted] geeft aan dat [redacted] ook naar de toelichting verwijst en het daarom zo zegt. In de toelichting staat wat wel mogelijk is. [redacted] 11.1 10.2.e
- [redacted] geeft nogmaals aan dat de advocaat zelf moet nadenken, zelf een afweging moet maken. De ACM refereert aan [redacted] Ook zonder provisie kan een advocaat een prikkel hebben om omzet te draaien. 10.2.e
- [redacted] beaamt dat ook op andere manieren sprake kan zijn van strijd met de gedragsregels. Er zijn ook meer gedragsregels. Dit kan bijvoorbeeld bij kantoorbezoeken naar voren komen. 10.2.e
- [redacted] vult aan dat in de gedragsregels niet alles met name is genoemd. [redacted] geeft aan dat de tuchtrechter oordeelt. [redacted] 10.2.e
- [redacted] legt uit dat de tuchtrechter toetst aan artikel 46 van de Advocatenwet. De deken moet motiveren bij een dekenklacht. Hier is dus geen sprake van een omkering van de bewijslast, anders dan bij de gedragsregel, zoals de ACM eerder aangaf. 10.2.e
- [redacted] vult aan dat voorheen de regel er harder stond als ware een verbod, maar dat er nu een "tenzij" bij is gezet. 10.2.e
- [redacted] begrijpt het zo dat eerder niet duidelijk was wat wel en niet mocht en dat met de huidige formulering gepoogd is meer duidelijkheid te geven. [redacted] beaamt dit. 10.2.e

9 HANDHAVING NIEUWE GEDRAGSREGEL

- De ACM komt terug op de handhaving van de nieuwe gedragsregel door de lokale dekens. Wat opvalt is dat de afweging elke keer bij de advocaat ligt. Dit lijkt veel vrijheid te bieden. 10.2.e
- 10.2.e beaamt dit en geeft aan dat deze vrijheid inherent is aan de status van de gedragsregels. geeft hierbij aan dat niet de tuchtrechtspecialist op dit gebied is. De tuchtnorm beoogt de beroepsgroep "schoon" te houden. Rotte appels wil je kunnen sanctioneren/maatregelen kunnen opleggen. Advocaten zijn ook vrije beroepers. Zij bepalen zelf hoe zij een zaak doen. Het belang van de cliënt moet hier leidend zijn, maar advocaten moeten zelf de afweging maken, met een slot op de deur. Anders is bijvoorbeeld de regulering met betrekking tot derdengelden. Hier is een harde regel voor – een algemeen verbindend voorschrift – en is de afwegingsruimte van de advocaat een stuk kleiner. 10.2.e maakt het onderscheid tussen een doelvoorschrift (het voorschrift van onafhankelijkheid) en een gedragsvoorschrift (de regulering van derdengelden/echt handelen).
- De ACM vraagt of onderscheid gemaakt kan worden tussen de situatie waarin een advocaat al een cliënt heeft en de situatie waarin dat nog niet het geval is. Bij dit laatste is de vraag hoe je aan een cliënt komt. 10.2.e geeft aan dat het om de rechtzoekende gaat. Die moet de meest passende advocaat krijgen. En ook dat in de Verordening op de advocatuur ook bepalingen staan die zien op bescherming van niet-clienten, zoals die over het ontsluiten van informatie.
- De ACM zegt dat het niet altijd zo makkelijk lijkt om een geschikte advocaat te vinden. 10.2.e geeft aan dat daarom de NOvA onder andere een rechtsgebiedenregister aan het ontwikkelen is (op grond van artikel 8, eerste lid, onderdeel g, van de Advocatenwet). De NOvA moet er hierbij wel op letten dat zij zich aan haar wettelijke taak houdt. De ACM merkt op dat ook matchmakers het zoeken en vinden van een advocaat faciliteren. 10.2.e reageert hierop dat het niet alleen om online, maar ook om offline bemiddeling gaat.

10 TOELICHTING OP GEDRAGSREGEL 2, LID 3

- De ACM komt te spreken over de toelichting op gedragsregel 2, lid 3. Hierin staat dat de regel niet in de weg hoeft te staan aan innovatie in het belang van de rechtzoekende. vraagt wat de NOvA hiermee bedoelt. 10.2.e antwoordt dat het gaat om het vinden van een passende advocaat. De NOvA maakt het gebruikmaken van een koppelsite mogelijk, als de onafhankelijkheid maar niet in het geding komt. Vervolgens vraagt de ACM naar de definitie van "koppelsite". 10.2.e geeft aan dat dit een website is die voor een rechtzoekende aangeeft wat de beste advocaat is. Voor 10.2.e gaat het om de makelaarsfunctie. heeft geen definitie. 10.2.e ziet de toelichting op de gedragsregel als een manier om koppelsites te omschrijven in het beleid van de dekens dat sommige dingen, zoals een abonnementsstructuur, mogelijk zijn. Het komt erop neer dat niet zodanig van provisie sprake kan zijn dat je

onafhankelijkheid wordt beknot en dat het uiteindelijk de tuchtrechter is die een oordeel velt.
De ACM resumeert dat koppelsites een waardevolle rol kunnen spelen bij het door de rechtzoekende vinden van een geschikte advocaat. [REDACTED] geeft aan dat het belangrijk is dat een koppelsite kan laten zien hoe de match tot stand komt. Een black box is niet in het belang van de rechtzoekende. 10.2.e

De ACM wijst op de zin uit de toelichting bij de gedragsregel waarin staat dat de advocaat mag afwijken van de regel mits hij kan aantonen dat zijn handelen niet in strijd is met de kernwaarden. Hoe kan de advocaat dit aantonen? [REDACTED] antwoordt dat de advocaat dit volgens [REDACTED] kan doen door de omstandigheden van het geval aan te geven. De regel beoogt de advocaat zelf te laten nadenken. Als bijvoorbeeld sprake is van een lage provisie, de advocaat de cliënt heeft verteld hoeveel provisie hij heeft gekregen en hoe de match tot stand is gekomen, dan is het voor hem niet zo lastig om aan te tonen dat zijn/haar onafhankelijkheid niet in het geding is. [REDACTED] vraagt hoe je kunt aantonen dat iets niet het geval is. [REDACTED] geeft aan dat sprake is van een bewijslastconstructie, waarbij de deken de dekenklacht moet motiveren. [REDACTED] geeft toe dat het inderdaad lastig is om te bewijzen dat iets niet aan de orde is, maar de advocaat kan aangeven hoe hij zijn afweging heeft gemaakt. [REDACTED] vult aan dat de deken vervolgens bij de advocaat langskomt voor een gesprek. [REDACTED] informeert naar het belang van de rechtzoekende. [REDACTED] geeft aan dat de rechtzoekende moet weten hoe de match tot stand is gekomen, waarbij geldt hoe transparanter, hoe beter. 10.2.e 10.2.e 10.2.e 10.2.e 10.2.e 10.2.e 10.2.e

11 ONLINE INITIATIEVEN

10.2.e

De ACM vraagt wat [REDACTED] weet over online initiatieven en wat volgens het dekenberaad wel en niet mag. [REDACTED] heeft een bericht voor zich van de website van de Orde Midden-Nederland, waarin de deken, nog onder de oude gedragsregels, aangeeft wat wel en niet mag, met een verwijzing naar het dekenberaad van 5 november 2015. [REDACTED] heeft geen kennis van specifieke gevallen. De ACM vraagt of het lijstje van wat wel en niet mag is aangepast naar aanleiding van de aanpassing van de gedragsregels. Dit weet [REDACTED] niet. Het lijstje op zich is [REDACTED] wel bekend. Dit is ook openbare informatie. [REDACTED] wijst ook op zogenoemde FAQ's bij het schrijven van de dekens van januari 2016. Hierin staat onder meer dat advocaten met vragen naar de lokale orde kunnen stappen. Dit geldt overigens voor alle gedragsregels. De gedragsregels zijn als een gids. Om laakbaar gedrag te voorkomen is het wenselijk dat advocaten naar de orde stappen 10.2.e 10.2.e 10.2.e 10.2.e

De ACM wijst op een passage uit bovengenoemde FAQ's. Hierin staat dat adverteren mag en dat een redelijk advertentietarief een tarief is dat "verdedigbaar" is in vergelijking met concurrerende sites die dezelfde diensten aanbieden. Als het tarief niet meer redelijk is, is dit type site dus niet toegestaan. De ACM vraagt naar de achtergrond van deze regel. [REDACTED] heeft hier geen kennis van, dus houdt een slag om de arm. Volgens [REDACTED] 10.2.e 11.1 / 10.2.e

12 "BETAALRELATIE"

- 10.2.e [REDACTED] haalt het gedeelte uit de bovengenoemde FAQ's aan waar staat dat door de "betaalrelatie" (bij het betalen van provisie) de advocaat het risico loopt te worden verbonden aan degene die de lead geeft. [REDACTED] vraagt om een toelichting. [REDACTED] begrijpt niet wat hier bedoeld wordt. [REDACTED] stelt dat geen sprake is van tegenstrijdige belangen van de bemiddelaar en de rechtzoekende. [REDACTED] vraagt daarom waarom het via een platform betrekken van een groot aantal cliënten een risico voor de onafhankelijkheid zou vormen. Eerder zou sprake kunnen zijn van afhankelijkheid als een advocaat maar een beperkt aantal cliënten heeft. [REDACTED] geeft aan dat de gedragsregel voor veel situaties is geschreven. Be nvloeding kan bijvoorbeeld ook plaatsvinden door [REDACTED] of door [REDACTED] rechtsbijstandsverzekeraars, die bijvoorbeeld kunnen aandringen op tempo ("moet sneller") [REDACTED]
- 10.2.e 10.2.e 10.2.e 10.2.g 11.1

13 ONLINE EN OFFLINE

- 10.2.e [REDACTED] informeert of er qua onafhankelijkheid verschil is tussen online en offline. [REDACTED] ziet op landelijk niveau geen verschil. [REDACTED] informeert naar bemiddelingskantoren. Hier heeft [REDACTED] geen kennis van. [REDACTED] wijst op het doorverwijzen onderling als een duidelijk offline voorbeeld.
- 10.2.e 10.2.e

14 INNOVATIE

- 10.2.e [REDACTED] vraagt welke ontwikkelingen de NOvA ziet op het gebied van innovatie. [REDACTED] wijst op de toetreding van [REDACTED] tot de Nederlandse markt, dat de rechtzoekende meer keuze krijgt en vraagt of dit innovatie is. Sommige mensen hebben het hierover. Anderen zeggen: meer online dienstverlening in plaats van offline. [REDACTED] heeft de ontwikkelingen als volgt gerubriceerd: (a) technologische ontwikkelingen: dienstverlening via internet, artificial intelligence, blockchain; (b) economische ontwikkelingen: globalisering, internationale netwerken, de toename van het belang van het Europese recht, klanten letten meer op de rekening, druk op het stelsel van gefinancierde rechtsbijstand; en (c) sociale ontwikkelingen: de jurisdisering van de samenleving, de beste oplossing voor een probleem willen). Deze ontwikkelingen betekenen wat voor de advocaat, voor de goede rechtsbedeling. Maar krijgen advocaten ander werk? Ook ziet [REDACTED] [REDACTED] meer ongereguleerde juridische dienstverlening (door niet-advocaten). [REDACTED] wil onderscheiden wat de effecten kunnen zijn, wat het betekent voor de NOvA, voor de regulering, voor de ondersteuning van advocaten (in de zin van bewustwording). [REDACTED] wijst op het Innovatieplatform van de NOvA. [REDACTED] vraagt of er al voorlopige conclusies zijn. [REDACTED] geeft aan dat die er nog niet zijn. [REDACTED] begonnen en de planning is dat er aan het eind van het
- 10.2.e 10.2.g 10.2.e 10.2.e 10.2.e

10.2.e

jaar een agenda is. [REDACTED] refereert aan het Innovatieplatform. Dit bestaat al langer. [REDACTED] vraagt of hier iets uit is gekomen. [REDACTED] geeft aan dat dit meer voorlichting is en dat de rol van de NOvA niet is het ondersteunen van individuele advocaten, maar dat ze moeten kijken naar de goede rechtsbedeling. Ze zijn ook geen brancheorganisatie. [REDACTED] informeert of de NOvA ook naar online bemiddelingssites kijkt. [REDACTED] geeft aan dat dit zeker het geval is en dat [REDACTED] ook met [REDACTED] heeft gesproken. Deze sites kunnen volgens [REDACTED] zeker een rol spelen. [REDACTED] begrijpt dat er nog geen analyse is van voor- en nadelen en van het in verband brengen van een en ander en dat [REDACTED] met zijn bevindingen een advies zal uitbrengen aan de algemene raad. [REDACTED] vraagt of er nog andere specifieke initiatieven zijn, los van het Innovatieplatform. [REDACTED] antwoordt dat ook andere organisaties bezig zijn op dit terrein: de rechtspraak, het ministerie van J&V, de accountants en de gemeente Den Haag. Deze laatste neemt het voortouw, vanuit haar profilering als "stad van het recht". [REDACTED] informeert of er een onderzoeksrapport komt. [REDACTED] geeft aan dat er een voorlichtend rapport komt, voor advocaten. [REDACTED]

A RONDING

10.2.e [REDACTED] informeert naar het juridisch kader voor de klacht en vraagt of het om het belemmeren van de onderlinge concurrentie gaat en hoe dat zit. [REDACTED] antwoordt dat het provisieverbod voorwerp van onderzoek is en dat [REDACTED] zich realiseert dat de gedragsregels niet bindend zijn en dat het misschien meer om de handhaving gaat, maar dat [REDACTED] dat op dit moment niet weet. [REDACTED] vult aan dat het handhavingsverzoek de aanleiding is voor ons onderzoek, maar dat het onderzoek breder is. [REDACTED] vraagt vervolgens of het de bedoeling zou moeten zijn dat advocaten kunnen concurreren op de omvang van de te betalen provisie. [REDACTED] 10.2.e

10.2.e [REDACTED] geeft aan dat dit niet het doel is, maar dat het onderzoek lopende is en dat het dus lastig is over dit soort zaken definitieve uitspraken te doen. [REDACTED] geeft verder aan dat de ACM en de NOvA te zijner tijd eventueel in overleg zouden kunnen gaan over hoe verder en dat de ACM volgende week een gesprek heeft met [REDACTED] waarbij [REDACTED] vraagt of [REDACTED] daarbij aanwezig wil zijn. [REDACTED] geeft aan dat met [REDACTED] te zullen overleggen. [REDACTED] informeert in welke functie de ACM met [REDACTED] spreekt. De ACM geeft aan als lid van de commissie herijking. [REDACTED] geeft aan dat [REDACTED] in de commissie herijking gedragsregels zat, vanuit zijn deskundigheid. [REDACTED]. Tot slot 10.2.e

10.2.e vraagt [REDACTED] een tijdsindicatie. [REDACTED] geeft aan dat dat op dit moment heel lastig is en dat de ACM de NOvA bij ontwikkelingen zal informeren.

Reeds openbaar:

<https://eenvandaag.avrotros.nl/item/acm-onderzoek-naar-nederlandse-orde-van-advocaten/>

ACM: onderzoek naar Nederlandse Orde van Advocaten

1. 14-03-2018
2. [Binnenland](#)
3. Verslag: [Guido Vermeulen](#)

Dit item op uw eigen site plaatsen

De Autoriteit Consument en Markt (ACM) is een oriënterend onderzoek gestart naar de Nederlandse Orde van Advocaten. De Orde handelt mogelijk in strijd met de wet door het advocaten moeilijk te maken om mee te werken aan websites waar tarieven worden vergeleken.

Torenhoge tarieven

Ze rekenen tarieven van honderden euro's per uur, het is vaak onduidelijk wat ze precies voor je doen en de kwaliteit is moeilijk te vergelijken. De advocatuur is een van de laatste bolwerken waar de transparantie vaak nog ver te zoeken is. Particulieren en bedrijven zien dan ook door de bomen het bos niet meer en hebben de grootste moeite om hun recht te halen.

Booking.com voor advocaten

Dat moet anders, vinden vergelijkingssites als LegalDutch. Wat in andere branches al heel normaal is, is in de advocatuur nog ondenkbaar. Zij koppelen de juiste advocaat aan de wensen van de klant. Die kan in één oogopslag zien wat de expertise is van de advocaat en wat de dienstverlening gaat kosten.

Intimidatie

Er is één probleem: het mag niet. Advocaten die zijn aangesloten bij zulke platforms krijgen een brief van de Nederlandse Orde van Advocaten, de beroepsvereniging van raadslieden. Daarin wordt gedreigd met tuchtrecht als advocaten hun medewerking met vergelijkingssites niet stopzetten. In het uiterste geval kan dat betekenen dat een advocaat wordt geschorst en zijn of haar beroep niet meer kan uitoefenen.

De Dekens treden namens de Nederlandse Orde van Advocaten sinds 2016 actief op tegen advocaten die hun diensten aanbieden via online vergelijkingssites. Door het 'provisieverbod' mogen advocaten geen vergoeding betalen aan een platform als zij via dat platform een nieuwe klant krijgen. Maar volgens de ACM handelt de Orde daarmee mogelijk in strijd met de wet. De toezichthouder stelt in EenVandaag: *"De ACM zet serieuze vraagtekens bij de vormgeving van het 'provisieverbod' in de gedragsregels voor advocaten. De Autoriteit Consument en Markt: "Dit verbod kan gevolgen hebben voor de concurrentie tussen advocaten en innovatie op de markt."*

Waarom mag het niet?

Volgens de Nederlandse Orde van Advocaten is de onafhankelijkheid van de advocaten in het geding als ze hun diensten aanbieden via derden. Maar volgens sites als LegalDutch probeert de Orde de markt af te schermen. Jan-Hein Strop: *"Wat me stoort is de minachting voor de klant. Daar moet de focus liggen: die moet de juiste advocaat voor de juiste prijs kunnen vinden."*

REACTIE

14-03-2018 01:00

Reactie van de Nederlandse Orde van Advocaten op de aankondiging van de ACM

De ACM heeft begin 2017 informerende vragen gesteld over het provisieverbod in relatie tot gedragsregel 2. Deze vragen hebben wij beantwoord.

Wij willen graag voorop stellen dat de NOvA en de dekens (toezichthouders op de advocatuur) niet tegen het gebruik van bemiddelingssites zijn. Als beroepsorganisatie hebben wij de wettelijke taak te voorkomen dat de advocaat zijn vrijheid en onafhankelijkheid in gevaar brengt door te betalen voor of een beloning te ontvangen voor het aanbrengen van zaken. De onafhankelijkheid van een advocaat is een van de kernwaarden van de advocaat en die moet gewaarborgd blijven.

Inmiddels is aan de gedragsregels een nieuw lid toegevoegd dat stelt dat een advocaat provisie kan ontvangen mits de advocaat kan aantonen dat hij daarbij niet handelt in strijd met de kernwaarden en dat het belang van de rechtzoekende bepalend is.

Eerder hebben de dekens met elkaar afgesproken dat advocaten kunnen deelnemen aan zogeheten 'bemiddelingswebsites' als er sprake is van:

- Geen vergoeding
- Een vaste periodieke vergoeding (redelijk advertentietarief)
- Een prijs-per-klik (geen lead)

In andere gevallen, wordt de advocaat geadviseerd contact op te nemen met de deken.

10.2.e

From: [REDACTED]@acm.nl> 10.2.e
Sent: Wednesday, October 10, 2018 2:06 PM
To: [REDACTED] 10.2.e
Subject: RE: Uitnodiging voor een gesprek bij de ACM

Geachte [REDACTED], 10.2.e

Dank voor uw bericht. Tot maandag.

Met vriendelijke groet,

[REDACTED] 10.2.e

Van: [REDACTED]@advocatenorde.nl] 10.2.e
Verzonden: woensdag 10 oktober 2018 13:43
Aan: [REDACTED] 10.2.e
CC: [REDACTED]
Onderwerp: RE: Uitnodiging voor een gesprek bij de ACM

Geachte [REDACTED], 10.2.e

De brief is in goede orde ontvangen. Aanstaaende maandag zullen [REDACTED] en ikzelf deelnemen 10.2.e aan het gesprek.

Met vriendelijke groet,

[REDACTED] 10.2.e

Van: [REDACTED]@acm.nl> 10.2.e
Verzonden: woensdag 3 oktober 2018 15:46
Aan: [REDACTED]@advocatenorde.nl> 10.2.e
CC: [REDACTED]@acm.nl> 10.2.e
Onderwerp: Uitnodiging voor een gesprek bij de ACM

Geachte [REDACTED], 10.2.e

Ik heb u zojuist gebeld en uw collega vertelde mij dat u tot het einde van de middag in vergadering bent. Daarom stuur ik u deze e-mail.

Enige tijd geleden spraken wij met u in het kader van ons onderzoek naar gedragsregel 2, lid 3 (het provisieverbod) en online platforms. [REDACTED] [REDACTED]. Wij 11.1 bespreken onze bevindingen graag binnenkort met [REDACTED]. 10.2.e

Bij deze mail vindt u een scan van de brief die wij vandaag per post naar [REDACTED] hebben gestuurd. 10.2.e De brief bevat de uitnodiging voor het gesprek bij de ACM en een samenvatting van onze bevindingen tot nu toe.

Ik ben maandag 8 oktober weer op kantoor. Mocht u in de tussentijd vragen hebben, kunt u contact opnemen met mijn collega [REDACTED] (in cc), telefoonnummer 070 - [REDACTED]. 10.2.e

Met vriendelijke groet,

██████████ 10.2.e
████████████████████
████████████████████

**Autoriteit
Consument & Markt**

Muzenstraat 41
2511 WB Den Haag

Postbus 16326
2500 BH Den Haag

T: +31 ██████████ 10.2.e
M: +31 ██████████

www.acm.nl
www.consuwijzer.nl

Kansen & keuzes voor bedrijven en consumenten

Wij doen ons best om uw en onze informatie te beschermen. Lees meer over [de e-mailbereikbaarheid van de ACM](#)

De met dit e-mailbericht verzonden informatie is uitsluitend bestemd voor de geadresseerde(n).

Indien u niet de beoogde ontvanger van het e-mailbericht bent, wordt u vriendelijk verzocht dit onverwijld telefonisch dan wel per e-mail te melden aan de afzender en het originele e-mailbericht en eventuele kopieën uit uw systeem te verwijderen en te vernietigen.

Openbaarmaking, vermenigvuldiging, verspreiding of verstrekking van deze informatie aan derden is niet toegestaan.

10.2.e

From: [redacted]@acm.nl> 10.2.e
Sent: Tuesday, November 27, 2018 4:23 PM
To: [redacted] 10.2.e
Subject: Opzet nieuwe QenA versie ACM
Attachments: Opzet nieuwe QenA versie ACM.docx (concept)

Geachte [redacted], 10.2.e

Ik belde u zojuist, maar u zat waarschijnlijk in bespreking. Wij hebben naar het communicatieplan gekeken en hebben daar nog wat opmerkingen en vragen bij. Ik zou het daar morgen graag met u over willen hebben. Ik ben de hele ochtend beschikbaar. Hoe laat komt het u uit om te bellen?

Een belangrijk punt voor ons is dat wij ons afvragen of de tekst van de Q&A nu voldoende concreet en duidelijk is. Als een advocaat zich wil aansluiten bij een platform, weet hij dan hoe hij kan beoordelen wat wel of niet mag? Wij hebben daarom ook een opzet voor een Q&A gemaakt. Ik stuur u die hierbij toe. Niet omdat de NOvA dit helemaal over zou moeten nemen, maar wel om duidelijk te maken wat er (in elk geval voor een buitenstaander) in zou moeten staan. De tekst zou uiteindelijk niet alleen voor advocaten maar ook voor exploitanten van online platforms duidelijk moeten zijn.

Met vriendelijke groet,

10.2.e

**Autoriteit
Consument & Markt**

Muzenstraat 41
2511 WB Den Haag

Postbus 16326
2500 BH Den Haag

T: +31 70 [redacted] 10.2.e
M: +31 6 [redacted]

www.acm.nl
www.consuwijzer.nl

Kansen & keuzes voor bedrijven en consumenten

Wij doen ons best om uw en onze informatie te beschermen. Lees meer over [de e-mailbereikbaarheid van de ACM](#)

10.2.e

From: 10.2.e [REDACTED] </O=EXCHANGELABS/OU=EXCHANGE ADMINISTRATIVE GROUP (FYDIBOHF23SPDLT)/CN=RECIPIENTS/CN=14245D5387BF439799345867C CF4B72F-[REDACTED]>
Sent: Friday, December 7, 2018 1:13 PM
To: [REDACTED] 10.2.e
Subject: RE: Gedragsregel 2 lid 3

Geachte [REDACTED], 10.2.e

Bijgaand de laatste versie van het communicatieplan, de FAQ en het nieuwsbericht, dat ik zojuist mocht ontvangen. Ik neem hierover vanmiddag contact over op.

Met vriendelijke groet,

[REDACTED] 10.2.e

Van: [REDACTED] 10.2.e
Verzonden: donderdag 6 december 2018 22:36
Aan: [REDACTED]@acm.nl> 10.2.e
Onderwerp: RE: Gedragsregel 2 lid 3

Geachte [REDACTED], 10.2.e

Helaas is het communicatieplan en de opzet van een nieuwsbericht nog niet gereed. Ik kan deze daarom helaas nog niet sturen. Ik ben morgen (vrijdag) goed bereikbaar vanaf 13.00 uur. Ik zal dan pogen te bellen.

Met vriendelijke groet,

[REDACTED] 10.2.e

Van: [REDACTED]@acm.nl> 10.2.e
Verzonden: woensdag 5 december 2018 12:30
Aan: [REDACTED]@advocatenorde.nl> 10.2.e
Onderwerp: RE: Gedragsregel 2 lid 3

Geachte [REDACTED], 10.2.e

Dank voor uw bericht. Goed om te horen dat de Algemene Raad heeft ingestemd met de wijziging van de tekst.

U schrijft dat u mij morgen het communicatieplan stuurt. Wij zouden naast de FAQ ook graag een opzet voor een nieuwsbericht willen zien. Dan kunnen wij daar ook alvast naar kijken.

Ik ben morgen niet op kantoor. Vrijdag ben ik er wel. Kunt u mij laten weten hoe laat u vrijdag kunt bellen?

Met vriendelijke groet,

[REDACTED] 10.2.e

Van: [redacted]@advocatenorde.nl 10.2.e

Verzonden: dinsdag 4 december 2018 17:54

Aan: [redacted] 10.2.e

Onderwerp: RE: Gedragsregel 2 lid 3

Geachte [redacted], 10.2.e

Zojuist kwam ik toe aan de terugkoppeling van de vergadering van de algemene raad. De algemene raad geeft groen licht voor de verduidelijking van de toelichting zoals eerder gedeeld. Zekerheidshalve voeg ik deze toelichting nogmaals bij.

Uw suggesties die ik gisteren rond 16.00 uur ontving kwamen te laat voor de vergadering. Ik heb deze echter vandaag nog wel even intern besproken en heb daarbij enkele inhoudelijke gronden om de suggesties niet over te nemen. Deze gronden kan ik uiteraard toelichten. Ik ben morgen echter niet op kantoor; donderdagochtend ben ik bereikbaar tot een uurtje of 13.00 uur. Ik zal u dan trachten te bereiken.

Zoals tevens besproken tijdens het overleg bij u op kantoor, maar ook gisteren tijdens de vergadering, wil de algemene raad deze toelichting nog bespreken met de deken. Daarmee wordt beoogd een eenduidige uitleg. Dit gaat volgende week plaatsvinden. Wellicht dat van daaruit nog suggesties volgen, maar ik ga er zelf vanuit dat deze verduidelijking van de toelichting niet meer wijzigt.

Wat mij betreft zijn de vervolgstappen nu:

- Deze donderdag stuur ik u een aangepast communicatieplan (met FAQ);
- Deze donderdag neem ik contact op om een en ander nader toe te lichten;
- Volgende week woensdag koppel ik terug van het overleg met de deken;

Mijn inzet is derhalve gericht op het in gereedheid brengen van de inhoud en communicatie, zodat we (eind) volgende week naar buiten kunnen.

Met vriendelijke groet,

[redacted] 10.2.e

Van: [redacted]@acm.nl> 10.2.e

Verzonden: dinsdag 4 december 2018 10:52

Aan: [redacted]@advocatenorde.nl> 10.2.e

Onderwerp: Gedragsregel 2 lid 3

Geachte [redacted],

Kunt u mij laten weten wat de uitkomst is van de vergadering van de Algemene Raad? Ik hoor het graag.

Met vriendelijke groet,

[redacted] 10.2.e

[redacted]
[redacted]

[redacted]

**Autoriteit
Consument & Markt**

Muzenstraat 41
2511 WB Den Haag

Postbus 16326
2500 BH Den Haag

T: +31 70 [redacted] 10.2.e
M: +31 6 [redacted]

www.acm.nl
www.consuwijzer.nl

10.2.e

From: 10.2.e [REDACTED] </O=EXCHANGELABS/OU=EXCHANGE ADMINISTRATIVE GROUP (FYDIBOHF23SPDLT)/CN=RECIPIENTS/CN=14245D5387BF439799345867C CF4B72F-[REDACTED]>
Sent: Wednesday, December 12, 2018 3:44 PM
To: 10.2.e [REDACTED]
Subject: RE: reactie ACM op nieuwsbericht en FAQ

Geachte [REDACTED], 10.2.e

Naar aanleiding van het gesprek tussen [REDACTED] bijgaand het aangepaste 10.2.e nieuwsbericht. Ik ga ervan uit dat deze, evenals de verduidelijking in de toelichting, nu definitief is.

Voorts heeft u nog van mij tegood een terugkoppeling van de bespreking met de dekens. Zojuist heeft dat plaatsgevonden. De dekens kunnen uit de voeten met de verduidelijking in de toelichting. De oude beleidsregels (die zagen op gedragsregel 2, lid 2 (oud), van de versie 1992) zijn ondertussen van de websites van de lokale Orden verwijderd.

Staat als laatste punt nog open de FAQ. Ten aanzien van de inhoud verzocht u ons meer duidelijkheid te geven over wat nu wel en niet mag als het gaat om betalingen, zoveel mogelijk aan de hand van concrete voorbeelden. Zojuist in het telefonisch contact met [REDACTED] hebben wij nogmaals uitgelegd dat 10.2.e de algemene raad die bevoegdheid en mogelijkheden niet heeft. De NOvA is bovendien steeds uitgegaan van – kort gezegd – een toelichting op het proces en de status van de gedragsregels, omdat er geen licht mag zitten tussen de toelichting en de FAQ. Licht ertussen zou immers meer vragen oproepen dan beantwoorden. Voor een toelichting op gedragsregel 2 kan dan ook het beste worden verwezen naar de toelichting. In het telefonisch contact is de mogelijkheid geopperd om de FAQ voor nu te laten vervallen tot het moment waarop er uitspraken zijn van de tuchtrechter aan de hand waarvan de concrete duidelijkheid kan worden gegeven. Afgesproken is dat de ACM en de NOvA nogmaals kijken naar de toon van de FAQ. Mocht de ACM van mening zijn dat de FAQ op proces en status van de gedragsregels niet veel toevoegt en daarom kan vervallen, zouden wij ons daarin kunnen vinden.

Nu het erop lijkt dat we samen dicht bij een oplossing zijn houd ik mij graag bereikbaar vandaag. Ik hoop dat we daarmee onze constructieve samenwerking vanmiddag tot een goed einde kunnen brengen.

Met vriendelijke groet,

[REDACTED] 10.2.e

Van: [REDACTED]@acm.nl> 10.2.e
Verzonden: woensdag 12 december 2018 12:23
Aan: [REDACTED]@advocatenorde.nl> 10.2.e
Onderwerp: RE: reactie ACM op nieuwsbericht en FAQ

Geachte [REDACTED], 10.2.e

Dank voor uw bericht. [REDACTED] zal vanmiddag contact opnemen met [REDACTED]. 10.2.e

Met vriendelijke groet,

Van: [REDACTED]@advocatenorde.nl 10.2.e

Verzonden: woensdag 12 december 2018 11:41

Aan: [REDACTED] 10.2.e

Onderwerp: RE: reactie ACM op nieuwsbericht en FAQ

Geachte [REDACTED],

Dank voor uw bericht. Indien het nuttig is voor het proces kunnen we ook nog een call inplannen samen met [REDACTED]. Wij zijn daartoe gaarne bereid. 10.2.e

Met vriendelijke groet,

[REDACTED] 10.2.e

Van: [REDACTED]@acm.nl> 10.2.e

Verzonden: woensdag 12 december 2018 10:39

Aan: [REDACTED]@advocatenorde.nl> 10.2.e

Onderwerp: RE: reactie ACM op nieuwsbericht en FAQ

Geachte [REDACTED], 10.2.e

Dank voor uw bericht. Ik zie dat u het grootste deel van onze suggesties voor het nieuwsbericht en de FAQ niet hebt overgenomen. Voor ons is het erg belangrijk dat juist in die FAQ meer duidelijkheid wordt gegeven over wat nu wel of niet mag als het gaat om betalingen, zo veel mogelijk aan de hand van concrete voorbeelden. [REDACTED] 11.1
[REDACTED] Ik ga het hier intern bespreken en dan komen we er later bij u op terug.

Met vriendelijke groet,

[REDACTED] 10.2.e

Van: [REDACTED]@advocatenorde.nl 10.2.e

Verzonden: woensdag 12 december 2018 9:27

Aan: [REDACTED] 10.2.e

Onderwerp: RE: reactie ACM op nieuwsbericht en FAQ

Geachte [REDACTED], 10.2.e

Bijgaand de finale versie van de verduidelijkte toelichting, de FAQ en het nieuwsbericht. Waar mogelijk hebben we uw suggesties overgenomen. Ik zal u eind van de dag nog een terugkoppeling geven van de bespreking met de deken.

Met vriendelijke groet,

[REDACTED] 10.2.e

Van: [REDACTED]@acm.nl> 10.2.e

Verzonden: maandag 10 december 2018 13:22

Aan: [REDACTED]@advocatenorde.nl> 10.2.e

Onderwerp: reactie ACM op nieuwsbericht en FAQ

Geachte [REDACTED], 10.2.e

Wij hebben het nieuwsbericht en de FAQ inmiddels bekeken. Wij hebben een aantal aanvullingen die wij graag opgenomen willen zien. De aanvullingen zijn vooral gericht op verduidelijking.

Ik bel u vandaag einde van de middag nog even om het toe te lichten. Dan bespreek ik ook graag de laatste versie van de toelichting op de gedragsregels nog een keer met u.

Met vriendelijke groet,

[Redacted signature]

**Autoriteit
Consument & Markt**

Muzenstraat 41
2511 WB Den Haag

Postbus 16326
2500 BH Den Haag

T: +31 70 [Redacted]
M: +31 6 [Redacted]

www.acm.nl
www.consuwijzer.nl

Kansen & keuzes voor bedrijven en consumenten

Wij doen ons best om uw en onze informatie te beschermen. Lees meer over [de e-mailbereikbaarheid van de ACM](#)

De met dit e-mailbericht verzonden informatie is uitsluitend bestemd voor de geadresseerde(n).

Indien u niet de beoogde ontvanger van het e-mailbericht bent, wordt u vriendelijk verzocht dit onverwijld telefonisch dan wel per e-mail te melden aan de afzender en het originele e-mailbericht en eventuele kopieën uit uw systeem te verwijderen en te vernietigen.

Openbaarmaking, vermenigvuldiging, verspreiding of verstrekking van deze informatie aan derden is niet toegestaan.

De met dit e-mailbericht verzonden informatie is uitsluitend bestemd voor de geadresseerde(n).

Indien u niet de beoogde ontvanger van het e-mailbericht bent, wordt u vriendelijk verzocht dit onverwijld telefonisch dan wel per e-mail te melden aan de afzender en het originele e-mailbericht en eventuele kopieën uit uw systeem te verwijderen en te vernietigen.

Openbaarmaking, vermenigvuldiging, verspreiding of verstrekking van deze informatie aan derden is niet toegestaan.

10.2.e

From: [REDACTED] [REDACTED]@acm.nl> 10.2.e
Sent: Wednesday, December 12, 2018 3:51 PM
To: [REDACTED] 10.2.e
Subject: 20181212 provisieregels faq advocaten
Attachments: 20181212 provisieregels faq advocaten.docx (concept)

Geachte [REDACTED],

Ik heb [REDACTED] gesproken over de FAQ. Wij hebben gezocht naar een formulering in de FAQ die wel iets meer duidelijkheid geeft dan nu het geval was en die tegelijkertijd geen uitspraak bevat over wat wel of niet mag. Ik stuur u hierbij ons tekstvoorstel. Ik hoor graag of de NOVA dit zo overneemt.

Verder is onze suggestie voor het nieuwsbericht: 'kan wringen' in plaats van 'wringt al snel'.

Ik hoor later graag de reactie van de deken van u. Ik ga ervan uit dat wij dit vandaag nog op een goede manier kunnen afronden. Ik ben tot ongeveer 18.00 telefonisch bereikbaar; daarna alleen per mail.

Met vriendelijke groet,

[REDACTED] 10.2.e

Volledigheidshalve bijgevoegd

Gedragsregels advocaten mogen opkomst online platforms advocaten niet belemmeren

Advocaten mogen ieder redelijk bedrag betalen aan vergelijkingswebsites voor het binnenhalen van een opdracht. Dat blijkt uit de nieuwe toelichting op de gedragsregels van de Nederlandse Orde van Advocaten. De advocaat moet zich daarbij wel aan een aantal voorwaarden houden.. De Autoriteit Consument & Markt (ACM) heeft na onderzoek aangedrongen op deze aanpassing.

Martijn Snoop, bestuursvoorzitter van de ACM: 'De uitleg van de Nederlandse Orde van Advocaten van de Gedragsregels voor advocaten haalt een belemmering weg voor vergelijkingssites om advocaten en cliënten bij elkaar te brengen. Dat is goed nieuws voor consumenten en bedrijven die rechtshulp zoeken.'

Wat is het probleem?

Ondernemers betalen vaak een vergoeding aan vergelijkingswebsites als ze via die website klanten krijgen. Onderzoek van de ACM wijst uit dat vergelijkingswebsites voor advocaten niet goed van de grond komen door onduidelijkheid over de uitleg van de gedragsregels voor advocaten.

Een vergelijkingssite voor advocaten had hierover een klacht ingediend bij de ACM. Op grond van de mededingingsregels moeten advocaten in beginsel zelf kunnen bepalen of en hoeveel ze willen betalen voor bemiddeling door vergelijkingswebsites. De onduidelijkheid over de uitleg van de gedragsregels stond hieraan in de weg. De ACM zal de ontwikkeling in deze markt nauwgezet volgen en in geval van overtreding van de mededingingsregels handhavend optreden.

Voordelen voor consumenten en bedrijven door vergelijkingssites voor advocatuur

Consumenten en bedrijven zoeken steeds vaker online naar een advocaat. Op vergelijkingswebsites kunnen advocaten zich presenteren aan mensen die rechtshulp zoeken. De websites maken het makkelijker om advocaten te vergelijken op prijs, expertise of locatie. Als consumenten of bedrijven via de website een advocaat hebben uitgekozen, mag die advocaat elk redelijk bedrag betalen aan de website voor de bemiddeling. Dit kan bijvoorbeeld een vast bedrag zijn, een abonnement of een vergoeding gebaseerd op een percentage van de rekening die de cliënt betaalt aan de advocaat.

Volledigheidshalve bijgevoegd

Toelichting Provisieregels uitgebreid

Werken op provisiebasis is ook binnen de advocatuur mogelijk mits aan de kernwaarden wordt voldaan. Dit geldt ook voor advocaten die bemiddelingswebsites willen betalen om een opdracht te verkrijgen. Omdat hier in praktijk onduidelijkheid over was heeft de NOvA, in overleg met de ACM, de toelichting op dit punt uitgebreid.

In de uitgebreide toelichting zijn nu enkele aandachtspunten aangegeven die kunnen dienen als handvatten bij de beoordeling van een beloning. Dit zijn:

- Transparant zijn over de verwijzing naar rechtzoekende en client;
- De doorverwijzing moet plaatsvinden naar een passende advocaat;
- Transparant zijn over de hoogte van de provisie en het type provisie.

Het belang van de client moet altijd voorop blijven staan. Bij twijfel kan de lokale deken vooraf om advies gevraagd worden.

De gedragsregels van de advocatuur beogen een gids te zijn voor advocaten, die zich bij de uitoefening van zijn beroep houdt aan de wettelijke kernwaarden: onafhankelijk, partijdig, deskundig, integer en vertrouwelijk, en aan de tuchtnorm, teneinde zijn client optimaal bij te kunnen staan. Provisie betalen of ontvangen voor de bemiddeling tussen advocaat en rechtzoekende verdient extra aandacht in het kader van de wettelijke kernwaarde onafhankelijkheid. Lees hier de vernieuwde toelichting.

Volledigheidshalve bijgevoegd

Regel 2   Onafhankelijkheid, partijdigheid, geen provisie

1. De advocaat vermijdt dat zijn onafhankelijkheid in de uitoefening van zijn beroep in gevaar zou kunnen komen.
2. Het belang van de cliënt, geen enkel ander belang, bepaalt de wijze waarop de advocaat zijn zaken behandelt.
3. Het is de advocaat niet toegestaan een beloning toe te kennen of te ontvangen voor het verkrijgen of aanbrengen van opdrachten, tenzij de advocaat kan aantonen dat hij daarbij niet handelt in strijd met de kernwaarden en voorts dat hierbij slechts het belang van de rechtzoekende bepalend is.

Toelichting

In het eerste lid wordt de kernwaarde onafhankelijkheid benadrukt. De advocaat moet er steeds voor waken dat hij ten opzichte van zijn cliënt, de wederpartij, derde-financiers (zoals bijvoorbeeld de Raad voor Rechtsbijstand, rechtsbijstandsverzekeraars of commerciële procesfinanciers), bemiddelaars bij het verkrijgen van opdrachten en de overheid, de onafhankelijkheid bezit om deugdelijk te adviseren en in rechte te vertegenwoordigen. Een belangenverstrengeling kan de gewenste onafhankelijkheid in gevaar brengen, zeker als deze maakt dat de advocaat mede tot partij wordt. Gedacht kan worden aan het bekleden van bestuursfuncties bij een cliënt of aan nauwe persoonlijke of familiebanden. Ook het lenen van geld van of aan een cliënt, van wie de advocaat zaken behandelt, tast de vereiste onafhankelijkheid van de advocaat aan (HvD 10 april 2015, nr. 7280, ECLI:NL:TAHVD:2015:115). Verder dient de advocaat in zijn relatie met derde-financiers te waken voor voorwaarden die zijn onafhankelijkheid onder druk zetten. De omstandigheden van het geval zullen steeds doorslaggevend zijn. Dat geldt ook voor het antwoord op de vraag of het een kantoorgenoot wél vrijstaat in een voorkomend geval als advocaat op te treden.

Het tweede lid bevat de overkoepelende regel voor de verhouding tussen advocaat en cliënt, die in de regels 12-19 nader wordt geconcretiseerd: de advocaat dient partijdig te zijn en dient zich slechts te laten leiden door het cliëntbelang. Wat dit concreet inhoudt, betreft een professionele inschatting van de advocaat, namelijk op welke wijze de zaak op goede gronden en te goeder trouw behandeld kan worden.

In het derde lid wordt een gedragsregel gegeven ter bescherming van de kernwaarden, met name onafhankelijkheid, partijdigheid en integriteit (vgl. artikel 10a, eerste lid, van de Advocatenwet). Deze regel vindt zijn oorsprong in de bijzondere rol van de advocaat in het rechtsbestel. Aan advocaten is het procesmonopolie gegund, de advocaat heeft een 'zeeffunctie', hij dient verregaande geheimhouding te betrachten en ook dient hij zaken te weigeren die hij 'in gemoede niet gelove rechtvaardig te zijn'. Vanwege deze bijzondere rol en verantwoordelijkheid is het slecht verenigbaar met de kernwaarden dat de advocaat geld zou verdienen aan het doorverwijzen van opdrachten of zou betalen voor het ontvangen daarvan.

Omwille van het op goede wijze bij elkaar brengen van vraag en aanbod van juridische diensten, bijvoorbeeld via bemiddelingswebsites, is het echter onder voorwaarden mogelijk dat een beloning wordt toegekend of ontvangen voor het verkrijgen of doorverwijzen van opdrachten. Dit is het geval als daarmee de beschermde positie van de rechtzoekende (vrije advocaatkeuze) niet wordt uitgehold, er geen verstrengeling van financiële belangen plaatsvindt (strijd met o.a. onafhankelijkheid), derden geen belang krijgen bij de uitkomst van de zaak (strijd met o.a. partijdigheid, belangenverstrengeling), en de client zicht heeft op wat er met zijn zaak gebeurt (strijd met o.a. integriteit); vgl. tevens HvD 7 september 2018, nr. 180030D, ECLI:NL:TAHVD:2018:178. Deze mogelijkheden worden duidelijk gemaakt met de bijzin van de regel na 'tenzij'. Hierna worden enige aandachtspunten gegeven die kunnen dienen als handvatten bij de beoordeling van een beloning. Advocaten kunnen bij twijfel individuele zaken voorleggen aan de deken. Uiteindelijk is echter het oordeel van de tuchtrechter bepalend.

Transparantie over de verwijzing

Allereerst is van belang of de rechtzoekende weet wat er met zijn zaak gebeurt, hoe de doorverwijzing is gegaan en welke beloning is betaald/ontvangen. De advocaat wordt geacht transparant te zijn naar de rechtzoekende over zowel het feit van doorverwijzing, als over zijn expertise ten opzichte van de inhoud van de zaak. Hierdoor weet de rechtzoekende dat zijn zaak is verwezen en kan hij controleren of hij een passende advocaat heeft voor zijn zaak. De rechtzoekende moet daarnaast kunnen zien welke partij doorverwijst en dat dit naar een advocaat is. Daarbij moet de rechtzoekende het ook kunnen zien als wordt doorverwezen naar een andere (juridische) hulpverlener om misleiding/verwarring te voorkomen.

Doorverwijzing naar passende advocaat

Ten tweede is van belang op welke wijze de doorverwijzing tot stand komt. Bij het zoeken naar de meest passende advocaat moet de expertise van de advocaat in verband met het type zaak leidend zijn. De criteria waarop wordt de selectie plaatsvindt (bijvoorbeeld expertise, locatie, uurtarieven, beloning verwijzing) moeten duidelijk en transparant zijn, waarbij het criterium expertise derhalve het primaire criterium moet zijn voor de verwijzing. De advocaat kan aantonen dat andere criteria secundair zijn door bijvoorbeeld het gebruik van standaardtarieven die gelden voor iedere (aangesloten) advocaat en door zijn expertise in verband te brengen met het type zaak. De advocaat bepaalt vervolgens of hij de deskundigheid bezit om de zaak aan te nemen en doet een voorstel aan de (potentiële) client, op basis waarvan de cliënt zijn keuze kan maken. Daarnaast zou de koppeling tot stand moeten komen per individuele zaak. Het doorverwijzen van groepen zaken maakt het risico groter dat niet de meest passende advocaat per zaak wordt gevonden en de onafhankelijkheid en partijdigheid in het geding komt. Indien een selectie van de aangesloten advocaten wordt getoond moet dit volstrekt duidelijk worden gemaakt aan de rechtzoekende. Deze omstandigheden zouden als ze anders zijn de vrije advocaatkeuze kunnen belemmeren. De rechtzoekende kiest uiteindelijk zijn advocaat. Daarbij past dat de mogelijkheid moet bestaan dat de rechtzoekende, ondanks een betaling voor de verwijzing, toch geen opdracht aangaat met de advocaat. De verwijzing geldt derhalve als een suggestie en niet als een dwingende voordracht.

Transparantie over en de hoogte en type beloning

Ten derde is van belang dat de advocaat transparant is over de hoogte van de betaalde/ontvangen provisie. Daarmee weet de client van de betaling en kan die client gedurende de zaak controleren of de advocaat nog wel het belang van de client leidend laat zijn dan wel het persoonlijke belang van de advocaat om het terugverdienen van de provisie laat prevaleren. De beloning moet een redelijk bedrag zijn in verband met de waarde van de opdracht. Een redelijke beloning is een bedrag dat een goede behandeling van de zaak niet in de weg staat. Een en ander is afhankelijk van het type zaak, het procesbelang en de potentiële omzet die de advocaat verkrijgt via de opdracht. Een kleine beloning is daarbij minder van invloed op de onafhankelijkheid dan een hoge beloning. Daarbij is ook een vast bedrag minder van invloed op de onafhankelijkheid en partijdigheid dan een percentage van de (potentiële) omzet. Datzelfde geldt voor een vast abonnementstarief, eveneens mits sprake is van een redelijke hoogte. De advocaat kan aantonen dat de kernwaarden niet worden geschonden door transparant te zijn over de hoogte en type beloning, zodat de client een oordeel kan vormen over onder andere de onafhankelijke en partijdige dienstverlening door de advocaat.

Ook voor bovenstaande aandachtspunten/handvatten en of de uitzondering van toepassing is zullen de omstandigheden van het geval steeds doorslaggevend zijn. Het ligt daarmee op de weg van de advocaat om de afwegingen te maken en dit inzichtelijk houden.

Ten aanzien van de reikwijdte van het derde lid van deze gedragsregel wordt opgemerkt dat deze regel tevens geldt jegens de rechtzoekende die (nog) niet zijn cliënt is.

Deze gedragsregel staat uiteraard los van de veel voorkomende praktijk waarbij een advocaat zonder vergoeding opdrachten aanbrengt en ontvangt. Voornamelijk kan hierbij worden gedacht aan verwijzingen van en aan andere advocaten (al dan niet via een zogeheten flexpool), zakenrelaties, verzekeraars, procesfinanciers, banken, trustkantoren of bemiddelaars voor zogeheten pitches. Daarnaast staat deze gedragsregel en met name de uitzonderingsclausule los van gevallen in grensoverschrijdend Europees verband. Daarvoor geldt artikel 5.4 van de CCBE Code of Conduct. Tot slot staat deze gedragsregel los van de samenwerkingsregels in de Verordening op de advocatuur. Het is, op grond van artikel 5.4 van de Verordening op de advocatuur, niet toegestaan rekening en risico of zeggenschap te delen met anderen dan advocaten, praktijkrechtspersonen, samenwerkingsverbanden of toegelaten vrije beroepen.

Communicatieplan toelichting provisieregels

Aanleiding

Steeds meer rechtzoekenden zoeken op internet naar een advocaat. Het komt voor dat rechtzoekenden en advocaten gebruik maken van online platforms die bemiddelen tussen advocaten en potentiële cliënten. De NOvA staat achter het gebruik van websites om vraag en aanbod bij elkaar te brengen, zolang advocaten handelen volgens de wettelijke kernwaarden en de tuchtnorm. De provisieregel 2 lid 3 beoogt een gids te zijn voor advocaten, met name ter bescherming van de onafhankelijkheid.

Doel

Het doel van de voorlichting over de toelichting van provisieregels is het informeren van doelgroepen waaronder de balie en toekomstige rechtzoekenden. Daarnaast moet het foutieve beeld worden weggenomen dat het maken van provisieafspraken verboden is. Doordat er veel online initiatieven zijn is het ook van belang dat zogenaamde exploitanten moeten weten aan welke normen advocaten zich moeten houden. In de toelichting zijn enkele aandachtspunten gegeven die helpen bij de afwegingen om provisieafspraken te maken. Dit zijn:

- Transparant zijn over de verwijzing naar rechtzoekende en client;
- De doorverwijzing moet plaatsvinden naar een passende advocaat;
- Transparant zijn over de hoogte van de provisie en het type provisie.

Met de voorlichting wordt beoogd:

1. Bewustwording bij rechtzoekenden dat advocaten provisieafspraken kunnen maken, mits deze niet strijdig zijn met de kernwaarden en het belang van de client bepalend is.
2. Online exploitanten informeren dat advocaten zich aan bepaalde normen moeten houden.
3. Bewustwording bij advocaten waarom de provisieregels er zijn.

Kernboodschappen

De toelichting op de provisieregels is uitgebreid omdat werken op provisiebasis strijdig kan zijn met de kernwaarden van de advocaat, maar onder omstandigheden mogelijk zijn. De NOvA staat achter het gebruik van websites om vraag en aanbod bij elkaar te brengen, zolang advocaten handelen volgens de wettelijke kernwaarden en zich houden aan de tuchtnorm. De provisieregel 2 lid 3 beoogt een gids te zijn voor advocaten, met name ter bescherming van de onafhankelijkheid. De lokale toezichthouders (dekens) houden toezicht of de advocaat zich houdt aan de kernwaarden en de tuchtnorm. De tuchtrechter bepaalt of betreffende advocaat tuchtrechtelijk juist heeft gehandeld.

Communicatiemiddelen

De NOvA zal de volgende informatie aanbieden:

- FAQ provisieregels website NOvA;
- Nieuwsbericht op website NOvA;
- Publicatie toelichting Advocatenblad;
- Publicatie nieuwbericht in het Financieele Dagblad.

Planning

Nader af te stemmen met de afdeling Communicatie van de ACM.

10.2.e

Van: [redacted]@acm.nl>
Verzonden: woensdag 12 december 2018 17:49
Aan: [redacted]
CC: [redacted] 10.2.e
Onderwerp: Fwd: Tekst definitief bericht provisieverbod
Bijlagen: 181213 provisieverbod nova advocatuur.docx (zie bijlage 12)

Beste [redacted] 10.2.e 11.1

Ik sprak ook je voicemail in. [redacted] Hierbij het nieuwsbericht voor morgenochtend.

We hebben morgenochtend nog contact.

Met vriendelijke groet,

10.2.e

10.2.e

[redacted] Autoriteit Consument & Markt Muzenstraat 41 2511 WB Den Haag Tel: 070-[redacted]

>
>

10.2.e

Van: [REDACTED]
Verzonden: donderdag 13 december 2018 08:18
Aan: [REDACTED] 10.2.e
Onderwerp: Re: Tekst definitief bericht provisieverbod

Heel goed. 9 uur even bellen svp.
Mvg [REDACTED] 10.2.e

Outlook voor Android downloaden

10.2.e

Van: [redacted]
Verzonden: donderdag 13 december 2018 11:22 10.2.e
Aan: [redacted] @advocatenorde-nh.nl'; [redacted] @advocatenordemn.nl';
 10.2.e [redacted] @orde-overijssel.nl'; [redacted] @haagseorde.nl'; [redacted] @advocatenorde-limburg.nl';
 [redacted] @advocatenorde-noord.nl'; [redacted] @advocatenorde-bm.nl'; [redacted] @ordegelderland.nl';
 [redacted] @deken-rotterdam.nl'; [redacted] 10.2.e
 [redacted] @advocatenordemn.nl'; [redacted] @advocatenorde-nh.nl';
 [redacted] @ordegelderland.nl' [redacted] @advocatenorde-limburg.nl'
CC: [redacted] 10.2.e
Onderwerp: provisiereg

Hallo allemaal,

Bijgaand treffen jullie de link aan naar het nieuwsbericht aan dat de NOvA zojuist gepubliceerd heeft over de verduidelijkte toelichting op de gedragsregel provisie (gedragsregel 2, derde lid):

<https://www.advocatenorde.nl/nieuws/toelichting-provisieregels-uitgebreid>

De link naar de verduidelijkte toelichting, waar de sites van de lokale ordes naar kunnen verwijzen is:

<http://regelgeving.advocatenorde.nl/content/regel-2-onafhankelijkheid-partiidgeheid-geen-provisie>

En zoals gisteren afgesproken in het dekenberaad: persvragen worden vanuit de NOvA beantwoord. Journalisten die zich bij jullie melden kunnen doorverwezen worden naar de afdeling communicatie, [redacted] 06 [redacted]

10.2.e

Met vriendelijke groet,

[redacted] 10.2.e

 Nederlandse orde van advocaten

[redacted] 10.2.e

Neuhuyskade 94, 2596 XM Den Haag
 Postbus 30851, 2500 GW Den Haag

Tel. + 31 - (0) 70 - [redacted]
 Fax + 31 - (0) 70 - 335 35 31 10.2.e

10.2.e

Van: 10.2.e
Verzonden: donderdag 13 december 2018 09:46
Aan: 10.2.e.
Onderwerp: Nieuwsbericht NOvA Toelichting provisieregels uitgebreid
Bijlagen: Nieuwsbericht NOvA Toelichting provisieregels uitgebreid.docx (Zie bijlage 13)

Beste 10.2.e
Zoals besproken hierbij ons bericht.

Met vriendelijke groet,
10.2.e

Nederlandse orde van advocaten

10.2.e
Neuhuyskade 94, 2596 XM Den Haag
Postbus 30851, 2500 GW Den Haag
Telefoon: +31 (0)70 10.2.e
Mobiel: + 316 10.2.e
Telefax: +31 (0)70 335 35 31

10.2.e

Van: [redacted]@acm.nl> 10.2.e
Verzonden: donderdag 13 december 2018 11:04
Aan: [redacted] 10.2.e
Onderwerp: FW: Gedragsregels advocaten mogen opkomst online platforms advocaten niet belemmeren

Wij zijn uit.

13 december 2018

Gedragsregels advocaten mogen opkomst online platforms advocaten niet belemmeren

Advocaten mogen ieder redelijk bedrag betalen aan vergelijkingswebsites voor het binnenhalen van een opdracht. Dat blijkt uit de nieuwe toelichting op de gedragsregels van de Nederlandse Orde van Advocaten. De advocaat moet zich daarbij wel aan een aantal voorwaarden houden. De Autoriteit Consument & Markt (ACM) heeft na onderzoek aangedrongen op deze aanpassing.

Martijn Snoep, bestuursvoorzitter van de ACM: 'De uitleg van de Nederlandse Orde van Advocaten van de Gedragsregels voor advocaten haalt een belemmering weg voor vergelijkingsites om advocaten en cliënten bij elkaar te brengen. Dat is goed nieuws voor consumenten en bedrijven die rechtshulp zoeken.'

Wat is het probleem?

Ondernemers betalen vaak een vergoeding aan vergelijkingswebsites als ze via die website klanten krijgen. Onderzoek van de ACM wijst uit dat vergelijkingswebsites voor advocaten niet goed van de grond komen door onduidelijkheid over de uitleg van de gedragsregels voor advocaten.

Een vergelijkingssite voor advocaten had hierover een klacht ingediend bij de ACM. Op grond van de mededingingsregels moeten advocaten in beginsel zelf kunnen bepalen of en hoeveel ze willen betalen voor bemiddeling door vergelijkingswebsites. De onduidelijkheid over de uitleg van de gedragsregels stond hieraan in de weg. De ACM zal de ontwikkeling in deze markt nauwgezet volgen en in geval van overtreding van de mededingingsregels handhavend optreden.

Voordelen voor consumenten en bedrijven door vergelijkingssites voor advocatuur

Consumenten en bedrijven zoeken steeds vaker online naar een advocaat. Op vergelijkingswebsites kunnen advocaten zich presenteren aan mensen die rechtshulp zoeken. De websites maken het makkelijker om advocaten te vergelijken op prijs, expertise of locatie. Als consumenten of bedrijven via de website een advocaat hebben uitgekozen, mag die advocaat elk redelijk bedrag betalen aan de website voor de bemiddeling. Dit kan bijvoorbeeld een vast bedrag zijn, een abonnement of een vergoeding gebaseerd op een percentage van de rekening die de cliënt betaalt aan de advocaat.

10.2.e

Autoriteit Consument & Markt
Muzenstraat 41 | 2511 WB Den Haag
Postbus 16326 | 2500 BH Den Haag

T 070 330 50 86 | F 070 123 45 67
info@acm.nl | www.acm.nl

Geen berichten meer ontvangen van ons? [Klik hier](#)

10.2.e

Van: Helpdesk NOvA
Verzonden: maandag 17 december 2018 16:01
Aan: 10.2.e
Onderwerp: RE: Provicieregels 10.2.e

Opvolgingsvlag: Opvolgen
Vlagstatus: Met vlag

Geachte 10.2.e,

Naar aanleiding van onderstaande vraag verwijs ik u ter informatie naar met name Gedragsregel 2, derde lid, en de uitgebreide toelichting daarop.

Ik kan niet beoordelen of de door u geschetste gang van zaken geoorloofd is. De deken in uw arrondissement is belast met het toezicht op advocaten. Mocht u verdere vragen over de concrete casus hebben, dan kunt u desgewenst contact opnemen met de orde van advocaten in uw arrondissement.

Met vriendelijke groet,
 10.2.e

Van: 10.2.e/g
Verzonden: vrijdag 14 december 2018 11:47
Aan: Helpdesk NOvA <helpdesk@advocatenorde.nl>
Onderwerp: Provicieregels 10.2.e

Betreft: Provicieregels
Dossier: Nederlandse Orde van advocaten 10.2.e

Geachte heer/mevrouw,

In navolging op ons telefonisch onderhoud van zojuist, verstuur ik u deze e-mail.

Graag wens ik te vernemen of het geoorloofd is, en zo ja onder welke voorwaarde, om een vergoeding te betalen aan een marketingbureau (eenmanszaak die zich uitsluitend richt op een bepaalde doelgroep) voor het aanleveren/doorverwijzen van letselschadezaken aan mijn kantoor. De eigenaar van het marketingbureau heeft een groot netwerk binnen de doelgroep, die in de loop der jaren is ontstaan door voornamelijk mond op mond reclame. Er is dus geen sprake van een online bemiddelingswebsite, maar van klanten die bij onder meer letselschade zaken contact opnemen met het bureau, waarna het bureau de klanten doorverwijst naar een geschikte advocaat, en voor iedere succesvolle doorverwijzing een (vaste) vergoeding wenst te ontvangen.

Met vriendelijke groet,

10.2.e/g

T:
 F:
 I:

10.2.g

10.2.e

From: [redacted]@acm.nl> 10.2.e
Sent: Wednesday, January 9, 2019 3:29 PM
To: [redacted] 10.2.e
Subject: besluit op handhavingsverzoek LegalDutch
Attachments: Besluit Legal Dutch - 503242_00001C92.pdf

Geachte [redacted] 10.2.e

Zoals eerder vandaag besproken, stuur ik u hierbij het besluit van de ACM op de aanvraag van LegalDutch.

Ik verzoek u gemotiveerd aan te geven welke feiten of gegevens niet openbaar mogen worden gemaakt, omdat ze door u worden beschouwd als vertrouwelijke bedrijfs- of fabricagegegevens of omdat u van mening bent dat uw belangen of belangen van derden in geval van openbaarmaking zodanig worden geschaad dat het belang van openbaarmaking niet opweegt tegen de belangen van u zelf of derden. Ik ga ervan uit dat de informatie, waarvoor u niet uitdrukkelijk aangeeft dat zij naar uw mening als vertrouwelijk moet worden behandeld zonder meer voor derden toegankelijk kan worden gemaakt.

Ik ontvang uw reactie graag begin volgende week.

Met vriendelijke groet,

[redacted]
[redacted] 10.2.e
[redacted]

**Autoriteit
Consument & Markt**

Muzenstraat 41
2511 WB Den Haag

Postbus 16326
2500 BH Den Haag

T: +31 [redacted]
M: +31 [redacted]

www.acm.nl
www.consuwijzer.nl

Kansen & keuzes voor bedrijven en consumenten

Wij doen ons best om uw en onze informatie te beschermen. Lees meer over [de e-mailbereikbaarheid van de ACM](#)

[REDACTED]

From: [REDACTED] </o=ExchangeLabs/ou=Exchange Administrative Group (FYDIBOHF23SPDLT)/cn=Recipients/cn=14245d5387bf439799345867ccf4b72f-[REDACTED]>
Sent: Monday, January 14, 2019 10:35 AM
To: [REDACTED] 10.2.e
Subject: RE: besluit op handhavingsverzoek LegalDutch

Geachte [REDACTED], 10.2.e

Allereerst dank voor het toezenden van het besluit. Ik heb dit besluit intern voorgelegd en wij concluderen dat er geen feiten of gegevens in voorkomen die moeten worden beschouwd als bedrijfs- of fabricagegegevens of waarbij onze belangen of die van derden door openbaarmaking worden geschaad. Er staan derhalve geen feiten of gegevens in die niet openbaar mogen worden gemaakt.

Met vriendelijke groet,

[REDACTED] 10.2.e

Van: [REDACTED]@acm.nl> 10.2.e
Verzonden: woensdag 9 januari 2019 15:29
Aan: [REDACTED]@advocatenorde.nl> 10.2.e
Onderwerp: besluit op handhavingsverzoek LegalDutch

Geachte [REDACTED], 10.2.e

Zoals eerder vandaag besproken, stuur ik u hierbij het besluit van de ACM op de aanvraag van LegalDutch.

Ik verzoek u gemotiveerd aan te geven welke feiten of gegevens niet openbaar mogen worden gemaakt, omdat ze door u worden beschouwd als vertrouwelijke bedrijfs- of fabricagegegevens of omdat u van mening bent dat uw belangen of belangen van derden in geval van openbaarmaking zodanig worden geschaad dat het belang van openbaarmaking niet opweegt tegen de belangen van u zelf of derden. Ik ga ervan uit dat de informatie, waarvoor u niet uitdrukkelijk aangeeft dat zij naar uw mening als vertrouwelijk moet worden behandeld zonder meer voor derden toegankelijk kan worden gemaakt.

Ik ontvang uw reactie graag begin volgende week.

Met vriendelijke groet,

[REDACTED]
[REDACTED] 10.2.e
[REDACTED]

**Autoriteit
Consument & Markt**

Muzenstraat 41
2511 WB Den Haag

Postbus 16326
2500 BH Den Haag

T: [REDACTED] 10.2.e
M: [REDACTED]

www.acm.nl
www.consuwijzer.nl

Kansen & keuzes voor bedrijven en consumenten

Wij doen ons best om uw en onze informatie te beschermen. Lees meer over [de e-mailberikbaarheid van de ACM](#)

10.2.e

From: [redacted]@acm.nl> 10.2.e
Sent: Wednesday, January 16, 2019 10:31 AM
To: [redacted] 10.2.e
Cc: [redacted] 10.2.e
Subject: Openbaarmaking besluit in zaak ACM/17/012061 (gedragsregels NOvA)

Geachte heer [redacted], 10.2.e

Hierbij informeert de ACM u over de openbaarmaking van het eerder aan u verzonden besluit van vrijdag 14 december 2018 met kenmerk ACM/UIT/503242. Op maandag 14 januari jl. heeft u mijn collega [redacted] 10.2.e per e-mail laten weten dat het besluit geen passages bevat die de ACM vertrouwelijk zou moeten behandelen en dat u geen bezwaar heeft tegen het door de ACM op haar website plaatsen van een openbare versie van dit besluit. Dit laatste zal volgende week plaatsvinden.

Met vriendelijke groet,

[redacted]
[redacted] 10.2.e
[redacted]

**Autoriteit
Consument & Markt**

Muzenstraat 41
2511 WB Den Haag

Postbus 16326
2500 BH Den Haag

T: [redacted]
M: [redacted] 10.2.e

www.acm.nl
www.consuwijzer.nl

Kansen & keuzes voor bedrijven en consumenten

Wij doen ons best om uw en onze informatie te beschermen. Lees meer over [de e-mailbereikbaarheid van de ACM](#)

10.2.e

From: [redacted]@acm.nl> 10.2.e
Sent: Tuesday, January 22, 2019 1:07 PM
To: [redacted] 10.2.e
Subject: publicatie besluit

Geachte [redacted] 10.2.e

Het besluit op het handhavingsverzoek van Legal Dutch is zojuist gepubliceerd op onze website:

<https://www.acm.nl/nl/publicaties/afwijzing-handhavingsverzoek-legaldutch>

Met vriendelijke groet,

[redacted]
[redacted] 10.2.e
[redacted]

**Autoriteit
Consument & Markt**

Muzenstraat 41
2511 WB Den Haag

Postbus 16326
2500 BH Den Haag

T: [redacted]
M: [redacted] 10.2.e

www.acm.nl
www.consuwijzer.nl

Kansen & keuzes voor bedrijven en consumenten

Wij doen ons best om uw en onze informatie te beschermen. Lees meer over [de e-mailbereikbaarheid van de ACM](#)

Besluit

Besluit op handhavingsverzoek Legal Dutch

Ons kenmerk : ACM/UIT/505535
Zaaknummer : ACM/17/012061
Datum : 14 december 2018

1 Inleiding

1. Op 25 september 2017 ontving de Autoriteit Consument en Markt (hierna: ACM) een handhavingsverzoek van LegalDutch (hierna: LD). LD is een online platform dat zich richt op het koppelen van rechtzoekenden aan voor hen geschikte advocaten.
2. Het verzoek van LD is om handhavend op te treden tegen de Nederlandse Orde van Advocaten (hierna: NOvA). Op grond van de Advocatenwet vormen de gezamenlijke advocaten die in Nederland zijn ingeschreven de NOvA.
3. De ACM gaat hierna achtereenvolgens in op:
  - de inhoud van het handhavingsverzoek
  - het toetsingskader
  - de procedure
  - de bevindingen in het onderzoek
  - het besluit.

2 Inhoud van het handhavingsverzoek

4. Het handhavingsverzoek heeft betrekking op Regel 2, derde lid van de Gedragsregels Advocatuur. Hierin is de zogenoemde provisieregels opgenomen. Volgens LD is het door deze regel voor haar en vergelijkbare online platforms niet mogelijk om voor het koppelen van advocaten aan rechtzoekenden een businessmodel te hanteren waarbij een advocaat betaalt voor de bemiddeling voor een concrete opdracht. LD stelt dat de NOvA de platforms dwingt hun verdienmodellen aan te passen, terwijl het vragen van een transactie *fee* aansluit bij de dynamiek en *economics* van marktplaatsen. Ook geeft betaling per opdracht het platform de beste prikkel om tot goede koppelingen te komen, aldus LD.
5. Volgens LD beperkt het besluit van de NOvA om Regel 2, derde lid van de Gedragsregels Advocatuur vast te stellen, op de naleving van deze regel toe te zien en deze te handhaven de mededinging in de zin van artikel 6 van de Mededingingswet (hierna: Mw) en artikel 101 van het Verdrag betreffende de werking van de Europese Unie (hierna: VWEU).

3 Toetsingskader

6. De ACM ontvangt meer verzoeken om handhaving en signalen over mogelijke overtredingen dan zij gelet op haar onderzoekscapaciteit in onderzoek kan nemen. Daarom moet de ACM prioriteiten stellen. Dit doet zij op basis van haar prioriteringsbeleid.¹ De ACM gebruikt de volgende criteria op basis waarvan zij verzoeken om handhaving beoordeelt: (1) hoe schadelijk het gedrag is waarop het verzoek of het signaal ziet voor de consumentenwelvaart, (2) hoe groot het maatschappelijk belang is bij het optreden van de ACM en (3) in hoeverre de ACM in staat is doelmatig en doeltreffend op te treden.
7. Het door de NOvA vaststellen van gedragsregels als Regel 2, derde lid van de Gedragsregels Advocatuur valt onder de toetsing van artikel 6 Mw en artikel 101 VWEU. Op basis van het eerste lid van dit artikel zijn besluiten die bedoeld zijn om de concurrentie op de markt te verhinderen, beperken of vervalsen ofwel dat tot gevolg hebben, verboden.²

4 Procedure

8. De ACM is naar aanleiding van het handhavingsverzoek van LD een initieel inhoudelijk onderzoek gestart. De ACM is hierbij uitgegaan van het door LD ingediende verzoek en heeft hierbij ook de later door LD aangeleverde stukken betrokken.
9. De ACM heeft LD schriftelijk op de hoogte gebracht van de termijn waarbinnen zij verwachtte haar besluit op het verzoek van LD te nemen.³ LD heeft de ACM diverse keren aanvullende informatie gestuurd. Daarnaast heeft de ACM regelmatig telefonisch contact gehad met LD over de afhandeling van haar verzoek.
10. De ACM heeft onderzoek gedaan naar de provisieregels en online platforms. Zij heeft hiertoe contact gehad met en informatie opgevraagd bij relevante partijen, zoals de NOvA, advocaten, exploitanten van online platforms die zich richten op bemiddeling voor juridische diensten, waaronder die van advocaten, en een onderzoeker. Ook heeft de ACM openbare bronnen geraadpleegd, waaronder studies over de stand van de (regulering van de) advocatuur, de consultatie van de Commissie Herijking Gedragsregels van de NOvA en diverse artikelen in vakbladen, kranten en blogs. De ACM heeft haar bevindingen voorgelegd aan de NOvA.

¹ Zie 'Prioritering van handhavingsonderzoeken door de Autoriteit Consument en Markt', ACM/DJZ/2016/200888, Staatscourant 2016, nr. 14564, 18 maart 2016.

² Als aan bepaalde criteria is voldaan kan voor besluiten een uitzondering op het 'kartelverbod' gelden. Zie artikel 6, derde lid, Mw.

³ Overeenkomstig artikel 4:14 van de Algemene wet bestuursrecht.

5 Bevindingen

5.1 Relevante feiten en omstandigheden

11. Uit het onderzoek van de ACM volgen de hieronder vermelde relevante feiten en omstandigheden.
De ACM gaat achtereenvolgens in op:

- Regel 2, derde lid van de Gedragsregels Advocatuur
- online platforms voor diensten van advocaten
- meest gangbare businessmodellen van deze platforms
- de verduidelijking van de toelichting op Regel 2, derde lid door de NOvA.

Regel 2, derde lid van de Gedragsregels Advocatuur

12. Op 22 februari 2018 heeft de NOvA de 'herijkte' gedragsregels voor advocaten gepubliceerd. Volgens Regel 2, derde lid mag een advocaat niet betalen of betaald worden voor het verkrijgen van een opdracht, tenzij de advocaat kan aantonen dat hij daarbij niet handelt in strijd met de kernwaarden en voorts hierbij slechts het belang van de rechtzoekende bepalend is. De ACM maakt uit de toelichting op dat deelname door advocaten aan online platforms die een zogenoemd abonnementsmodel hanteren mogelijk wel is toegestaan, maar deelname aan een platform dat betaling per opdracht hanteert niet.

Online platforms voor diensten van advocaten

13. De markt voor diensten van een advocaat is zeer gebaat bij een goede koppeling van vraag en aanbod. Rechtzoekenden kunnen via online platforms eenvoudig een geschikte advocaat zoeken, vergelijken en selecteren. Advocaten kunnen zich via online platforms gericht presenteren en zo meer klanten bereiken. Platforms verlagen over het algemeen de transactiekosten, maken het aanbod transparanter en dragen daarom bij aan de totstandkoming van een betere prijs/kwaliteitsverhouding op de markt. Online platforms kunnen voorzien in een behoefte en bieden toegevoegde waarde, voor rechtzoekenden en advocaten. Rechtzoekenden hebben namelijk vaak een informatieachterstand ten opzichte van advocaten; zij weten niet altijd hoe zij een geschikte advocaat kunnen vinden. Daarnaast gaat het om niet zo frequente, maar vaak wel belangrijke en kostbare kwesties.
14. Een belangrijk kenmerk van online platforms is dat er zogenoemde 'netwerkeffecten' zijn. Een online platform waarop rechtzoekenden een advocaat kunnen vinden is voor rechtzoekenden aantrekkelijker naarmate er meer advocaten zijn aangesloten. Tegelijkertijd neemt voor advocaten de aantrekkelijkheid van het platform toe naarmate meer rechtzoekenden de website van het platform bezoeken. Platforms moeten voldoende rechtzoekenden én advocaten aan zich binden om waardevol te zijn.
15. Online platforms zullen daarom bij hun keuze voor een businessmodel allereerst bekijken hoe zij het platform zo aantrekkelijk mogelijk kunnen maken voor rechtzoekenden en advocaten om zich erbij aan te sluiten. De *betalingsbereidheid* aan de vraag- en aanbodzijde is daarbij belangrijk: het platform zal de rekening voor de diensten neerleggen bij degene die het meest bereid is ervoor te betalen. De betalingsbereidheid van rechtzoekenden, vooral consumenten, om direct te betalen is voornamelijk beperkt. De meeste online platforms kiezen er daarom voor om de advocaat te laten betalen. Vervolgens is de vraag hoe betaling door de advocaat het beste kan geschieden. Hoe

succesvol het platform kan worden hangt onder meer samen met de *risicoverdeling* tussen het platform en de advocaat. Dit verschilt per businessmodel.

Meest gangbare businessmodellen van online platforms voor diensten van advocaten

16. Bij een *abonnementsmodel* betaalt een advocaat periodiek een (vast) bedrag aan het platform. In feite 'abonneert' hij zich op een platform. In ruil hiervoor zorgt het platform voor marketing en zichtbaarheid van de advocaat. De kosten van de advocaat hebben geen link met concrete zaken. De opbrengsten variëren, zodat de advocaat vooraf niet weet of hij zijn abonnementsgeld terugverdient. Het platform heeft vaste inkomsten. Bij dit model ligt het meeste risico bij de advocaat.
17. Bij *betaling van een bedrag per opdracht* betaalt de advocaat pas achteraf, als hij via het platform een opdracht aanneemt. In dit geval staat de betaling van de advocaat niet vast, maar is afhankelijk van de via het platform aangenomen opdrachten. Anders dan bij een abonnementsmodel heeft het platform bij betaling van een bedrag per opdracht variabele inkomsten, afhankelijk van het aantal opdrachten dat via het platform tot stand komt. Bij dit model ligt er meer risico bij het platform.
18. Voor advocaten is betaling per opdracht aantrekkelijk om zich bij platforms aan te sluiten. Zij hoeven immers dan niet, zoals bij het abonnementsmodel, vooraf te betalen voor onzekere inkomsten. Voor platforms lijkt het abonnementsmodel wellicht aantrekkelijk, omdat het meeste risico in dit model bij de advocaat ligt. Maar als advocaten er om deze reden niet aan beginnen, komt het platform niet van de grond. Van betaling per opdracht gaat voor het platform een flinke prikkel uit om tot goede dienstverlening en goede koppelingen te komen, omdat het platform pas dan inkomsten genereert.
19. Veel online platforms werken op dit moment met een abonnementsmodel, vaak in de vorm van een periodiek bedrag voor marketing. Dit marketingbudget zet het platform in om reclame te maken voor het advocatenkantoor. Platforms kiezen er soms voor om in de opstartfase advocaten geen kosten te rekenen, bijvoorbeeld omdat zij vinden dat zij advocaten nog niet genoeg potentiële klanten te bieden hebben om geld voor hun diensten te vragen. Op de langere termijn is 'gratis' geen optie, omdat platforms kosten maken en alleen actief zullen blijven als zij erin slagen voldoende inkomsten te verwerven. Diverse platforms geven de voorkeur aan betaling per opdracht.

Bevindingen

20. De ACM constateert dat Regel 2, derde lid van de Gedragsregels Advocatuur inclusief de bijbehorende toelichting en de toepassing hiervan een advocaat niet de mogelijkheid biedt een online platform per opdracht te betalen. Ook is onduidelijk wat binnen de provisieregels in relatie tot online platforms wél is toegestaan. Dit heeft als uitwerking dat dit advocaten belemmert om deel te nemen aan dit soort platforms en vormt dus mogelijk een beperking van de concurrentie tussen advocaten. Dit kan de opkomst en de ontwikkeling van online platforms hinderen, terwijl platforms hier van grote waarde kunnen zijn. De ACM heeft haar bevindingen voorgelegd aan de NOvA.

De verduidelijking van de toelichting op Regel 2, derde lid van de Gedragsregels Advocatuur door de NOvA

21. In reactie op de bevindingen van de ACM heeft de NOvA de toelichting op Regel 2 van de Gedragsregels Advocatuur aangepast en op 13 december 2018 gepubliceerd op haar website. Tevens heeft de NOvA over de verduidelijking van de toelichting op dezelfde dag een nieuwsbericht uitgebracht. Via een 'Orde-bericht' informeert zij de in Nederland ingeschreven advocaten hierover. Ook zal de NOvA in het Advocatenblad van januari 2019 ingaan op de aanpassing van de toelichting op de gedragsregels.
22. Met de aanpassing heeft de NOvA verduidelijkt onder welke voorwaarden advocaten provisie mogen betalen aan online platforms en dat ook betaling van een bedrag per opdracht mogelijk is.

5.2 Beoordeling

23. De ACM beoordeelt het handhavingsverzoek van LD aan de hand van de in randnummer 5 vermelde prioriteringscriteria. Het prioriteringsbeleid van de ACM is geen optelsom.⁴ De ACM kan al op basis van een lage(re) score bij één criterium concluderen dat een volledig handhavingsonderzoek (op dit moment) niet aangewezen is.
24. De NOvA heeft de toelichting op Gedragsregel 2, derde lid verduidelijkt. Uit de aangepaste toelichting blijkt dat advocaten onder voorwaarden mogen betalen voor het verkrijgen van een opdracht. De ACM acht het dan ook niet bij voorbaat in strijd met Regel 2, derde lid van de Gedragsregels Advocatuur als advocaten zich aansluiten bij een online platform dat als businessmodel 'betaling per opdracht' hanteert. Het is nu aan platforms (zoals LD), rechtzoekenden en advocaten om de markt verder te ontwikkelen. In deze situatie is een eventueel optreden door de ACM niet doeltreffend noch doelmatig. De ACM geeft daarom voorrang aan andere onderzoeken. Dit laat onverlet dat haar afweging op een later moment anders kan uitvallen.

5.3 Conclusie

25. Op basis van de huidige feiten en omstandigheden, zoals naar voren gekomen uit haar onderzoek, concludeert de ACM dat zij geen nader onderzoek doet naar het besluit van de NOvA tot het vaststellen van, toezien op en handhaven van Regel 2, derde lid van de Gedragsregels Advocatuur.

---

⁴ Zoals aangegeven in 'Prioritering van handhavingsonderzoeken door de Autoriteit Consument en Markt', aangehaald in voetnoot 1.

6 Besluit

26. De ACM wijst de aanvraag tot het nemen van een besluit als bedoeld in artikel 56, eerste lid Mededingingswet af.

Hoogachtend,

Autoriteit Consument en Markt,
namens deze,

W.G.

M. Denkers BA, MSc, MBA
Directeur Directie Mededinging

*Als u rechtstreeks belanghebbende bent, kunt u bezwaar maken tegen dit besluit. Stuur uw gemotiveerde bezwaarschrift naar de Autoriteit Consument en Markt, Juridische Zaken, postbus 16326, 2500 BH Den Haag. Graag ontvangen wij uw bezwaarschrift **binnen zes weken** na de dag waarop dit besluit bekend is gemaakt. In uw bezwaarschrift kunt u de Autoriteit Consument en Markt verzoeken in te stemmen met rechtstreeks beroep bij de bestuursrechter.*

